...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!
39-дэхи жэлээ гарана

...УРЯТ ҮНЭН

...СС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

...72 (9826) | 1962 оной мартын 25, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

СССР-эй Конституциин 55 статьягай ёһоор, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтооно:**

Советскэ Социалистическэ Республиканудай Союзай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессие 1962 оной апрелиин 10-да Москва городто зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1962 оной мартын 23.

...Хүдөө ажахы хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тухай

КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1962 оной мартын 22-ой тогтоол

...жахые хүтэлбэрил- ...нэй гурим улам ур- ...гаа эрилтэнүүдтэй ...агүй, энэ гурим ха- ...лис хүдөө ажахыда- ...боломжонуудые хэ- ...бадалые хизаарлана, ...үндэһөөрнь шэнэд- ...тахаар болоо гэжэ ...ЦК-гэй мартын Пле- ...н байна. Хүдөө ажа- ...ой һайнаар хүтэлбэ- ...лэдбэри болон бэ- ...һайнаар эмхидхэ- ...з, совхозуудай хэ- ...е гүнзэгыгөөр шэн- ...эдэг, газарые, тех- ...он үйлэдбэриин бу- ...хэрэгсэлнүүдые бү- ...тэйгээр хэрэглэхэ ...ладаг тиимэ орган ...үнэндөө үгы гээ-

...ажахын органуудые ...хубилгаха талаар ...Центральна Коми- ...Р-эй Министрнүүдэй ...лэй үедэ зарим хү- ...ээ. Хүдөө ажахын ...тво шэнэдхэн ху- ...а, хүдөө ажахын ...олон хүдөө ажахын ...хүгжөөхэ, эрдэм ...лон түрүү дүй дүр- ...алтануудые үйлэд- ...нөөр нэбтэрүүлхэ ...дта гол анхаралаа ...болоо. «Сельхоз- ...Хүдөө ажахын мини- ...гаргагдажа, тус- ...һан байна. Бэлэдхэ- ...т шэнэдхэн хубил-

...хүдөө ажахын ор- ...шэнэдхэн хубилалга, ...колхоз, совхо- ...хэ хүтэлбэрилгын ...та хамаадаагүй

байха юм. Теэд эдэ хадаа гол асуудалнууд болоно. Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар бодото ажал-ябуулгаяа эрхилхэдээ партийна организацинууд, советскэ болон хүдөө ажахын органууд колхоз, совхоз бүхэниие һайнаар мэдэжэ, ажахы бүхэндэхи арга боломжонуудые бүри хүсэдөөр ашаглуулхын тулада эдэбхитэйгээр оролсохо ёһотой.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин ажал хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ асуудалнууд мүнөө түрүүшын ээлжээндэ табигдана. Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгые үндэһөөрнь хубилгаха, тэрэниие үйлэдбэридэ ойртуулан дүтэлүүлжэ, бодото тодорхой болгохо шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум мэдэрһэн байна. Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ органууд байгуулагдаха зэргэтэй. Эдэ органууд түсэблэлгэ хэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые абалгын болон бэлэдхэлгын ямар байдалтай байһанай хойноһоо хиналта хэхэ, колхоз, совхоз бүхэндэхи үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ, орониие хүдөө ажахын продуктнуудаар хангалгын түлөө харюусаха ёһотой.

«Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шата, хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо талаар партиин зорилгонууд» тушаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй гаргаһан тогтоолые дүүргэлтэ болгон, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

...ютагуудтахи колхоз, ...хозуудай гү, али совхоз, ...хозуудай үйлэдбэриин ...управленинүүд тухай

...ь, хизаар, респуб- ...нютагуудтахи кол- ...удай (али дур- ...тагта ямар тухэ- ...н — колхозуудай ...овхозуудай олон бай- ...дылуулан совхоз, ...й), үйлэдбэриин уп- ...дые байгуулха.

...совхозуудай тооһоо ...бэлэдхэдэдэг про- ...мжээнһээ дулды- ...шэлэн экономиче- ...нютагай бусад онсо ...байдалые хараада ...хэдэн райондо зо- ...тагуудтахи үйлэд- ...равлени байгуулаг- ...о. Онсо өөрэ эрхэ ...захиргаанай нэгэ- ...ые үйлэдбэриин уп- ...йгуулагдажа боло-

...ажахые бүри һай- ...лбэрилдэг болохо ...дүү бологшо үйлэд- ...равленинүүдые бай- ...э тусгаар удхаша- ...э КПСС-эй ЦК, ...Министрнүүдэй Со- ...о. Бэлэдхэл хэхэ ...тсэбүүдые хүсэдөөр ...хэрэгтэй соонь ...есэнүүдые, колхоз, ...фонднуудые бай- ...бол хангажа ша- ...дөө ажахын про- ...е бүри элбэгээр ...ргтэ нютагуудтахи ...н управленинүүдэй ...-ябуулга зорюулаг- ...

...гудтахи колхоз, ...й гү, али совхоз, ...й үйлэдбэриин уп- ...д иимэ уялгатай ...хо:

...ажахын талаар хү- ...н продуктнуудые ...дхэхэ талаар пар- ...льствын шиидхэбэ- ...дүүргэлтые эмхидхэ- ...дүүргэлтын хойно- ...гүрэнэй жаяг жу- ...ар сахиха;

...жахын продуктнуу- ...бэлэдхэхэ хэрэг ...е хүтэлбэрилхэ, ...хоз бүхэнэй үйлэд- ...он гүрэнэй бэлэд- ...үүдэй дүүргэлтые

...ажахын продуктнуу-

дые абаха, бэлэдхэхэ талаар түсэблэлгэ, бүридхэл хэхэ, тоосоогоо хүргэжэ байха, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин-финансова түсэбүүдые, жэлэй тоосоонуудые хаража үзэхэ: газар тарялан эрхилхэ үрэ ехэтэй гурим зохёожо хэрэглэхэ, тэрэшэлэн тарянай газарай гектар бүхэндэ эгээн лэ ехэ продукци абажа шадахаар тарилгын талмайн хубаарилгые тодорхойлхо;

колхоз, совхозуудта техникые, үйлэдбэриин бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглалга эмхидхэхэ;

үрэһэ ургуулжа абалгые эмхидхэхэ, колхоз, совхозуудые өөһэдын эрхим шанартай үрэһөөр хангахын хойноһоо хиналта хэхэ, ургамалнуудые үбшэнһөө, хүдөө ажахын ургамалнуудай хоротонһоо хамгаалха албан газарнуудые хүтэлбэрилхэ;

адуу малаа тэжээлээр элбэг дэлбэгээр хангахын тулада кукуруза, сахарай свёкло, горох, бобы болон үндэр баян ургаса үгэдэг бусад ургамалнуудые ехээр тарижа, колхоз, совхоз бүхэндэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болохо хэрэгые эмхидхэхэ;

малай тоо толгойе олон болгохо, бүхы түрэлэй малай, шубуунай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие, мал ажалые ветеринарна талаар хангалгые эмхидхэхэ;

колхоз, совхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ, тэдэниие товарна продукци ехээр үгэдэг, ашаг олзотой хүдөө ажахын предприятинууд болгохо хэмжээнүүдые абаха; колхоз хоорондын предприятинууд болон организацинуудые хүтэлбэрилхэ;

хүдөө ажахын продуктнуудые болон түүхэй эдые контрактацилха талаар колхоз, совхозуудтай договорнуудые баталха хүдэлмэри эмхидхэхэ, худалдан абтаһан хүдөө ажахын продуктнуудай, түүхэй эдэй хэмжээе болон шанарые бэлэдхэлэй пунктнуудай, предприятинуудай зүбөөр тодорхойлгын хойноһоо, тэрэшэлэн колхоз, совхозуудтай зүбөөр, хаһа саг соонь тоосоо хэлгын хойноһоо хиналта хэхэ;

хүдөө ажахын артелиин уставые, колхозуудай үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ демократическа үндэһэ һуурие сахилгын хойноһоо, колхозуудай хубиин болон ниитын аша туһые зохилдуулан тааруулхын хойноһоо хиналта хэхэ;

колхоз, совхозуудта хиналта-шалгалтын хүдэлмэри хэхэ, колхоз, совхозуудые таарүугүй ябуулгануудһаа, тэдэнэй зөөри зөөшые үрилгэһөө хамгаалха.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие, ажалай нормо зохёолгые, түлөөһэ тогтоолгые зүбөөр эмхидхэхэ, колхозуудай үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта ажалай нэмэлтэ түлөөһэ, совхозуудай үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта аккордно-урмашуулгын түлөөһэ үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ нютагуудтахи колхоз, совхозуудай гү, али совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлениин, республикын компартиин ЦК-гэй, партиин обкомой, крайкомой парторгын түрүүшын уялга болоно. Ороо һо таряа, мяха, һү, бусад продуктнуудые элбэгээр абаха талаар колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые материальна талаар бүри һайнаар урмашуулдаг болохо гээшэ хүдөө ажахые амжалтатайгаар хүгжөөхэ шухалын шухала эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ үүргэтэй манай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ойлгожо абахань шухала болоно.

Колхозуудта нэмэлтэ түлөөһэ, совхозуудта аккордно-урмашуулгын түлөөһэ тогтоохо гээшэ колхозно-совхозно байгуулалтын, мүн колхоз, совхозуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын талаар КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ шухалын шухала асуудал болоно гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

Нютагуудтахи үйлэдбэриин управлени эрдэм ухаанай туйлалтануудые, туршалгын-жэшээтэ болон бусад эрхим ажахынуудай дүй дүршэлые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, тэрэнэй үндэһөөр бүхы колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые, мал ажалай ашаг шэмэ үгэлгые шууд ехээр дээшэлүүлхэ уялгатай.

Колхоз, совхозуудые хүдэлмэрилэгшэдөөр һайса хангаха, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые мэргэжэлтэдые шэлэн олохо, хүдэлмэриин түрүү онол аргануудые хүдэлмэрилэгшэдтэ шудалуулха гээшэ нютагуудтахи колхоз, совхозуудай гү, али совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй хүдэлмэридэхи гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Сагай уларилай болон газарай хүрьһэнэй талаар тон адли эрхэ байдалтай аад, гаргашалһан хүсэнэйнгөө единицэ бүридэ ондо ондоо үрэ дүн абадаг колхоз, совхозуудта бии байһан эшэгүүритэй ушарые түргэнөөр усадхалгые управленинүүд өөһэдынгөө зорилго болгон табижа, һула болон дундуур колхоз, совхозуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулха ёһотой.

Нютагуудтахи үйлэдбэриин управленинүүд хойрог нобшо бэшэ, харин бодото тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг органууд байха ёһотой. Тэдэнэр хадаа эмхидхэлэй болон үйлэдбэриин талаар һула газар тээшэ хамагай түрүүндэ гол хүсэлэл оролдолгоёо зорюулха, һула колхоз, совхозуудые бэхижүүлхэ, эмхидхэлэй бодото тодорхой хүдэлмэри хэжэ, үйлэдбэриин болон бэлэдхэлэй асуудалнуудые нютаг дээрэнь шиидхэхын тулада колхоз, совхозуудта, мүн бригаданууд болон отделенинүүдтэ инструктор-эмхидхэлшэдые, хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэдые сэхэ эльгээжэ, тэдэндэ хаһа саг соонь шухала туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

3. Үйлэдбэриин түсэбүүдые бэелүүлхэ, продукци бэлэдхэхэ талаар колхоз болон совхозуудые хинан шалгахын, тэдэнэртэ туһаламжа хүргэхын тула нютагуудтахи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдые инспектор-эмхидхэгшэдтэй байхаар тогтоохо. Тэдэнэртэ тусхай хэдэн колхоз, совхозуудые даалгаха.

Инспектор - эмхидхэгшэдэй гол уялгануудынь иимэ байха:

— Контрактаци хэхэ договорой ёһоор хүдөө ажахын продуктнуудые, түүхэй эдлэлые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдэй дүүргэлтые колхозой правлени, совхозой дирекцеэр дамжуулан эмхидхэхэ;

— Колхоз болон совхозуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин байдалые, саашадаа хүгжэхэ замыень шэнжэлхэ, түрүү колхоз, совхозуудай ажахын тодорхой жэшээ, баримтанууд дээрэ түшэглэжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэри һайжаруулха асуудалнуудаар дурадхалнуудые зохёон гаргаха;

— Бэлэдхэлэй органуудтай хамтаржа, хүдөө ажахын продуктнуудые, түүхэй эдлэлые контракци хэхэ договорнуудые колхоз болон совхозуудтай баталха хэрэгые эмхидхэхэ, тэрэнэй дүүргэлтые хинан шалгаха.

Инспектор-эмхидхэгшэ хадаа колхозой түрүүлэгшэ гү, али совхозой директорэй орондо хүдэлхэ ёһогүй. Колхозуудай правлени, совхозуудай дирекци ажахынгаа үйлэдбэриин, финансова, экономическа байдалай түлөө бүрин харюусаха, үйлэдбэриин асуудалнуудаар тэдэнэй үгэ шиидхэхы хүсэтэй байха.

Инспектор-эмхидхэгшэд хүдэлмэреэ туршалгын-жэшээтэ ажахынуудтай, туршалгын станцинуудтай, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудтай нягта холбоотойгоор ябуулха ёһотой. Үйлэдбэри эмхидхэхэ болон хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ талаар зүбшэхын тула, хэрэгтэй болоо һаань, эдэ гү, али бусад эмхи зургаануудай мэргэжэлтэдые тэдэнэр хабаадуулжа шадаха.

Өөр дээрээ даалгагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула инспектор-эмхидхэгшэд ехэнхи сагаа имагтал колхоз, совхоз, бригада болон фермэнүүдтэ үнгэргэхэ болоно.

4. Эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхадань, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ түсэбые саг соонь бэелүүлхэ талаар колхознигуудай болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэдэнь колхоз болон совхозуудай партийна организацинуудта туһа хүргэхэ зорилготойгоор нютагуудтахи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ союзна республиканудай компартиин ЦК-гэй, партиин крайкомуудай, обкомуудай парторгнуудые бүлэг инструкторнуудтайгаар томилхо гэжэ тоолохо. Союзна республиканудай компартиин ЦК-гэй, партиин крайкомой, обкомой парторгнууд партиин районой комитедүүдтэй нягта холбоотойгоор ажаллаха ушартай.

5. Нютагуудтахи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленидэ, тэрэшэлэн республикын комсомолой ЦК-гэй, комсомолой крайкомой, обкомой комсоргнууд бүлэг инструкторнуудтай байха. Комсоргнуудай гол зорилго хадаа залуушуулые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэрые үйлэдбэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхадань, колхоз болон совхозуудай үмэнэ парти, правительствын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ залуушуулые ударидаха хэрэгтэнь колхоз, совхозуудай комсомолой организацинуудта туһалха болоно.

6. Нютагуудтахи үйлэдбэриин управленинүүдэй дэргэдэ партиин обкомуудай, облгүйсэдкомуудай болон автономно республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдэй, партиин крайкомуудай болон крайгүйсэдкомуудай, компартиин ЦК-гэй болон союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдэй (доторoo областьнуудта хубаагдадаггүй байгаа һаань) район хоорондын газетэ бии болгоходо туһатай гэжэ тоолохо.

7. Нютагуудтахи үйлэдбэриин управленинүүд колхоз болон совхозуудые демократическа ёһо гуримаар хүтэлбэрилхэ гэжэ тогтоохо. Тиихын тула үйлэдбэриин управленидэ иимэ хүнүүдээр совет эмхидхэхэ гэбэл: нютагуудтахи үйлэдбэриин управлениин начальник—өөрөө соведэй түрүүлэгшэ; союзна республиканудай компартиин ЦК-гэй, партиин крайком, обкомой парторг; республиканудай комсомолой ЦК-гэй, комсомолой крайкомой, обкомой комсорг; колхозуудай түрүүлэгшэнэр болон совхозуудай директорнүүд; партиин райкомуудай нэгэдэхи секретарьнар болон райгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр; «Сельхозтехникын» отделенинүүдые эрхилэгшэд.

Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ, колхоз болон совхозуудай экономикые хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ, ажалай эмхидхэл ба тэрэнэй түлөөһэн тухай гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын, шиидхэхын тула багсаахада гурбан һарада нэгэ дахин совет зарлагдажа байха. Соведэй зохёон гаргаһан дурадхалнуудые колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ. Нютагуудтахи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин соведэй бүридэл партиин обкомоор, крайкомоор, ажалшадай депутадуудай областной, хизаарай соведэй гүйсэдкомуудаар, автономно республиканудай Министрнүүдэй Соведээр, компартиин ЦК болон союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведээр (доторoo областьнуудта хубаагдадаггүй байгаа һаань) баталагдаха.

8. Нютагуудтахи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй эмхидхэгдэһэнтэй дашарамдуулан, районуудай (район хоорондын) гүрэнэй бэлэдхэлэй инспекцинүүдые, районуудай (район хоорондын) совхозуудай трестнүүдые болюулха. Совхозуудые, районуудай ветеринарна эмнэлгын газарые, үрэһэ шалгаха ба агрохимическэ лабораторинуудые, үүлтэр һайжаруулха ба малые искусственна аргаар үрэжүүлхэ станцинуудые, инкубаторна болон шубуу үсхэбэрилхэ станцинуудые, хүдөө ажахын ургамалнуудай үбшэнүүдһээ, хоротонһоо ургамалые хамгаалха отрядууд болон пунктнуудые нютагуудта шэнээр эмхидхэгдэһэн үйлэдбэриин управленинүүдэй мэдэлдэ үгэхэ.

9. Республиканудта, хизаар болон областьнуудта нютагуудтахи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй бии болгогдоһонтой дашарамдуулан, «Сельхозтехникын» районно болон район хоорондын конторонуудые шэнээр хубаарилхые компартиин ЦК-да, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведтэ, «Сельхозтехника» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлдэ даалгаха.

10. Колхоз болон совхозуудта хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ хэрэгые түсэблэхэ уялгые нютагуудтахи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ даалгагдаһантай дашарамдуулан, 1955 оной мартын 9-дэ абтаһан КПСС-эй ЦК-гэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй № 454 тогтоолой 2-дохи пунктые зарим талаарнь хубилгажа, доторoo областьнуудта хубаагдадаггүй союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд, тэрэшэлэн автономно республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд, крайгүйсэдкомууд болон облгүйсэдкомууд хүдөө ажахы хүгжөөхэ түсэбүүдые бүхы талаарнь нютагуудтахи колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ хүргэхэ болоно. 1955 оной мартын 9-дэ абтаһан КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй № 454 тогтоолой 3-дахи пунктые болиһон дээрэ тоолохо.

Областьнуудта, хизаарнуудта, автономно республиканудта хүдөө ажахы ударидаха органууд

11. Областьнуудта, хизаар болон автономно республиканудта хүдөө ажахын талаар комитедүүдые бии болгохо.

Хүдөө ажахын талаар комитедые партиин обкомой, крайкомой нэгэдэхи секретарь толгойлхо ёһотой. Комитедтэ иимэ хүнүүд орохо гэбэл: хүдөө ажахын асуудал эрхилхэ талаар облгүйсэдкомой, крайгүйсэдкомой, автономно республиканудай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо — өөрөө областиин, хизаарай управлениин начальник; хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын ба бэлэдхэлгын министр; партиин обкомой, крайкомой, хүдөө ажахын таһагые даагша; «Сельхозтехника» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ; областиин, хизаарай, республикын туршалгын станциин директор; областиин, хизаарай, республикын уһанай ажахын управлениин начальник (уһанай ажахын управленитэй область, хизаар, автономно республиканудта).

Хүдөө ажахын талаар областиин (хизаарай, республикын) комитет:

— Хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй асуудалаар парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые эмхидхэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ болон бэлэдхэхэ түсэбые дүүргэхэ талаар колхоз, совхоз болон бэлэдхэлэй эмхи зургаануудай гүрэнэй журам хэр сахижа байһые хинан шалгаха;

— область, (хизаар, республика) доторoo хүдөө ажахы хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые болон түүхэй эдлэлые үйлэдбэрилгэ, бэлэдхэлгые ехэдхэхэ, тэрэниие гүтаангүйгөөр хадагалха талаар харюусаха.

12. Иимэ юумэ бэелүүлхэ шухала гэжэ мэдэрхэ:

областьнуудта, хизаар болон автономно республиканудта хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын ба бэлэдхэлгын управленинүүдые (министерствонүүдые) эмхидхэхэ. Энэ управлениие (министерствые) обл(край)-гүйсэдкомой, автономно республиканудай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо толгойлхо болоно;

областьнууд болон хизаарнуудта хүдөө ажахын управленинүүдые, бэлэдхэлэй управленинүүдые болон совхозуудай трестнүүдые (зарим тусхай шэглэлтэй трестнүүдһээ бэшыень), автономно республиканудта —хүдөө ажахын министерство, бэлэдхэлэй управлени, совхозуудай министерство гү, али управленинүүдые болюулха;

Үрэһэ абаха асуудалнуудые (ороoһото болон тоһолиг ургамалнуудай үрэһэ туршаха, элитэ ба нэгэдэхи репродукциин үрэһэ үйлэдбэрилхэ асуудалнуудһаа бэшыень), ургамалнуудые хамгаалха, үүлтэр һайжаруулха хэрэгые, ветеринарна, хүрьһэ хамгаалха ба һайжаруулха, газар эдлэхэ асуудалнуудые республиканудай хүдөө ажахын министерствонүүдэй мэдэлһээ абажа, шэнээр эмхидхэгдэһэн хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ управленинүүд болон министерствонүүдтэ дамжуулан үгэхэ.

13. Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ областиин, хизаарай управленинүүд, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын ба бэлэдхэлгын министерствонүүд, «Сельхозтехника» нэгэдэл, туршалгын станцинууд болон хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй талаар хэмжээябуулгануудые бэелүүлдэг бусад бүхы эмхи зургаанууд хүдөө ажахын талаар областиин, хизаарай, республикын (АССР) комитедтэ мэдэлтэй байха.

Союзна республиканудта хүдөө ажахы ударидаха органууд

14. Союзна республиканудта хүдөө ажахын талаар комитедүүдые бии болгохо.

Хүдөө ажахын талаар комитедые союзна республикын компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь толгойлхо ёһотой. Комитет иимэ хүнүүдһээ бүридэхэ: хүдөө ажахын асуудалаар хүдэлдэг республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, өөрөө хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын ба бэлэдхэлгын министр; союзна республикын компартиин ЦК-гэй хүдөө ажахын таһагые даагша; «Сельхозтехника» нэгэдэлэй республикын түрүүлэгшэ; хүдөө ажахын министр; республикын Госпланай түрүүлэгшын хүдөө ажахын талаар орлогшо (үгышье һаа, республикын госпланай хүдөө ажахын таһагые даагша); гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ гү, али уһанай ажахын министр (уһанай ажахын комитедтэй гү, али министерствотэй республиканудта).

Союзна республиканудай хүдөө ажахын талаар комитедтэ иимэ уялга даалгаха:

— хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй асуудалнуудаар парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые эмхидхэхэ;

— республика доторoo хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ, ороoһо таряа болон мал ажалай продуктнуудые, хлопок, сахарай свёкло, наран сэсэг, лён, хартаабха, овощ, сай, үрэ жэмэс, виноград, цитрусова болон бусад ургамалнуудай үйлэдбэрилгые ба бэлэдхэлгые ехэдхэхэ талаар харюусаха. Тиин хүдөө ажахын продуктнуудаар оронойнгоо хэрэглэмжые хүсэд хангаха хэрэгтэ республика бүхэн өөһэдынгөө хубитые оруулха ёһотой.

Республикын хүдөө ажахын талаар комитет тусхай дурадхалнуудые союзна республиканудай компартиин ЦК-да, Министрнүүдэй Соведтэ оруулжа байха.

15. Союзна республиканудта хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ министерство эмхидхэхэ шухала гэжэ мэдэрхэ. Энэ министерствые республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо толгойлхо. Энээнтэй дашарамдуулан, союзна республиканудта бэлэдхэлэй министерствонүүдые, совхозуудай главна управленинүүд болон министерствонүүдые болюулха.

16. Нютагай онсо өөрэ илгаае харалсажа, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй, хүдөө ажахын та-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Хүдөө ажахы хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тухай

КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1962 оной мартын 22-ой тогтоол

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

лаар комитедүүдэй хүдэлхэ гуримые зохёожо, КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дамжуулхые компартиин ЦК болон союзна республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалха.

Хүдөө ажахын талаар союзай комитет тухай

17. Хүдөө ажахын талаар союзай комитет бии болгохо.

Хүдөө ажахын талаар союзай комитет иимэ хүнүүдhээ бүридэхөөр тогтоохо: комитедэй түрүүлэгшээр — СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, комитедэй гэшүүнүүдээр — союзна республиканuудай талаар КПСС-эй ЦК-гэй хүдөө ажахын таhагые даагша, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэлэдхэлэй гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй хүдөө ажахын министр, «Сельхозтехника» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй госэкономсоведэй түрүүлэгшын орлогшо.

Комитедэй гол уялгань иимэ гэжэ тоолохо: түбэй газарташье, нютагуудташье, хүдөө ажахын асуудалнуудаар парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые түргэнөөр хинан шалгаха хэрэгые эмхидхэхэ. Республиканууд, хизаар болон областьнуудай хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, тэрэниие бэлэдхэхэ гүрэнэй даабариин дүүргэлтые хинан шалгаха хэрэгтэ союзай комитедэй онсо анхарал хандуулагдаха ёhотой.

Хүдөө ажахын талаар союзай комитедтэ иимэ гол зорилгонуудые даалгаха гэбэл:

хүдөө ажахын продуктнуудые, түүхэй эдлэлые үйлэдбэрилхэ ба тэрэниие гүрэнэй талаhаа бэлэдхэхэ түсэбүүдые, эдэ продукцинуудые хэрэглэхэ ба гүрэнэй хэрэглэмжые хараадаа абажа, гүрэнэй нөөсэ бии болгохо талаар түсэбүүдые зүбшэн хараха;

тракторнууд, хүдөө ажахын машинанууд, үтэгжүүлгэ, ядохимикат, гербицид болон материально-техническэ бусад зүйлнүүдээр хүдөө ажахын хэрэглэмжые тодорхойлхо;

хүдөө ажахыда зорюулагдаhан материально-техническэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ ба хубаарилха түсэбүүдые, хүдөө ажахыда капитальна hомололго ба барилга хэхэ түсэбүүдые зүбшэн хараха;

хүдөө ажахын үйлэдбэриин холын хараата асуудалнуудые ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгые ехэдхэхэ, хүдөө ажахын экономикын ба мэргэжэлгын асуудалнуудые, колхоз, совхозуудай, барилгын, ажалай эмхидхэлгэ ба түлөөhэнэй, колхоз болон совхозой үйлэдбэриие демократическа ёhо гуримаар хүтэлбэрилхэ үндэhэ hуурииe хүгжөөхэ ба сахиха асуудалнуудые зүбшэн хараха;

дээдэ ба дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдэй талаар, мүн колхоз, совхозуудай олон тоото кадрнуудай талаар хүдөө ажахын хэрэглэмжые тодорхойлхо;

хүдөө ажахын үйлэдбэриин шухала научна ба техническэ асуудалнуудые зүбшэн хараха;

трактор, комбайн, автомобиль, хүдөө ажахын машинанууд, хэрэгтэй частьнууд, горючи, минеральна үтэгжүүлгэ, гербицид, ядохимикат, барилгын болон бусад материально-техническэ зүйлнүүдые колхоз болон совхозуудта гаргажа үгэхэ түсэбүүдые промышленностиин хэр бэелүүлжэ байhые хинан шалгаха.

Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ түсэб, даабаринуудай дүүргэлтые, хүдөө ажахыда машина, элдэб зүйлнүүдые, түхеэрэлгэнүүдые гаргажа үгэхэ, тэрэшэлэн хүдөө ажахын продукциие тушаан абаха ба буйлуулха талаар түсэб, даабаринуудые хэр дүүргэжэ байhыень тусхай министерство, ведомство, совнархозууд болон бусад эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоое өөhэдынгөө заседани дээрэ шагнажа байха эрхэ хүдөө ажахын талаар союзай комитедтэ олгогдоно.

Эдэ асуудалнуудаар союзай комитет тусхай дурадхалнуудые КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулжа байха.

18. Союзна республиканuудай компартиин ЦК болон союзна республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдые иигэжэ уялгалха:

а) үйлэдбэрилгэ болон бэлэдхэлэй аппарадые шэнэдхэн хубилгаха ба эмхидхэхэ хэрэгые мүнөө байгаа управлени болон совхозуудай трестнүүдэй органуудай захиргаанай-хүтэлбэрилгын хүнүүдэй тоонhоо, салин хүлhэнэй хэмжээнhээ үлүү гаргаггүйгөөр бэелүүлхэ. Тиихэдээ зарим талаарнь хорооходоор хараалагдана;

б) нютагуудтахи үйлэдбэриин управлениинүүдтэ хүдэлхөөр, инспектор-эмхидхэгшэ гэhэн мэргэжэлтэдэй тушаалда (агрономууд, зоотехнигүүд, инженернүүд, экономистнууд) политическэ талаараа болбосоронги, хүдөө ажахы болон бэлэдхэлэй талаар эмхидхэхы хүсэд дүй дүршэлтэй, шэнэ, түрүү, саашадаа хүгжэхэ юумэнүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ шадаха, хүдөө ажахы болон бэлэдхэлэй хүтэлбэриие үндэhөөрнь hайжаруулжа шадаха хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн оложо эльгээхэ шухала.

Үйлэдбэриин управлениинүүдые эмхидхэхэдээ партиин районой комитедүүдhээ, райгүйсэдкомуудhаа болон партийна, советскэ бусад органуудhаа, бэлэдхэлэй талаар гүрэнэй инспекцидэ, совхозуудай трестнүүдтэ, областиин хүдөө ажахын, совхозуудай болон бэлэдхэлэй управлениинүүдтэ, бэлэдхэлэй министерствонүүдтэ, союзна республиканuудай совхозуудай главна управлениинүүд болон министерствонүүдтэ хүдэлжэ байhан хүнүүдые абаха.

Нютагуудтахи үйлэдбэриин управлениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые материальна талаар урмашуулхын тула хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ түсэбүүдэй дүүргэгдэhэнэй, үлүүлэн дүүргэгдэhэнэй түлөө шан тогтоохо.

Нютагуудтахи үйлэдбэриин управлениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха гурим зохёон гаргажа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табихые хүдөө ажахын талаар союзай комитедтэ, ажалай ба салин хүлhэнэй асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэлэдхэлэй гүрэнэй комитедтэ, СССР-эй Госпланда, СССР-эй финансын министерстводэ болон ВЦСПС-тэ даалгаха.

19. Нютагуудтахи үйлэдбэриин управлениинүүдэй эмхидхэгдэhэнтэй дашарамдуулан, гүрэнэй статистикын район хоорондын инспектура бии болгохо тушаа дурадхалнуудые СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулхые СССР-эй ЦСУ-да даалгаха. Тиихэдээ тэндэ хүдэлхэ хүнүүдэй тоо мүнөө үедэ СССР-эй ЦСУ-гэй органуудта хүдэлжэ байгшадhаа үлүү гараха ёhогүй.

* * *

Үйлэдбэриин управлениинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон бусад хүдэлмэрилэгшэд түрүүшынгээ үдэрhөө эхилжэ, хүдөө ажахын продуктнуудай үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хараалhан хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр оролсохо асуудалда партийна болон советскэ организацинуудай анхаралые КПСС-эй Центральна комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хандуулна. Бүри хабарай тарилгын ябажа байха үедэ үйлэдбэриин управленинүүд тариалангай газарые зүбөөр хубаарилха, газараа, хүдөө ажахын техникэ ашаа үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар колхоз, совхозуудта туhалха зэргэтэй. Тиигэжэ мүнөө байhан техникынгээ хүсөөр, хүдэлмэриин шанарые ехээр hайжаруулhанай ашаар хүдөө ажахын продуктнуудые эрид ехээр абадаг болохо арга олгохо уялгатай.

Багша-агитатор Дынсыма Санжиева Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг юм. Мүнөө тэрэ ээлжээтэ хөөрэлдөөгөө үнгэргэжэ байна. Зураг дээрэ: (зүүн гарhаа гурбадахи) Д. Санжиева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИИН ШЭНЭ ОНОЛ АРГАН

hайшаамаар, жэшээ абамаар...

Партийна ажабайдалда ленинскэ гол ёhо гуримуудые гүйсэд сахиха талаар партиингаа шэнэ Программа, Устав соо хэлэгдэhэн заабаринуудые хүтэлбэри болгон, парторганизацинууд бүхы хүдэлмэреэ ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ябуулдаг боложо байна. Тэдэнэр хүдэлмэридөө шэнэ шэнэ онол аргануудые хэрэглэнэ, олониитые үргэнөөр хабаадуулна.

hүүлэй үедэ партийна организаци, комитедүүдэй дэргэдэ хэдэ хэдэн комиссинууд, штатнабэшэ таhагууд, парторганизацинуудай соведүүд, партийна группанууд байгуулагданхай. Тэдэнэй олонхинь ехэ үүсхэл оролдолго гарган, ажалшадай дунда политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхадань партиин райкомуудта, партийна организацинуудта горьтой туhа хүргэнэ.

Жэшээлхэдэ, КПСС-эй Бичурын райкомой дэргэдэ байгуулагдаhан эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэри ябуулха штатнабэшэ таhаг аймагайнгаа эхэнэрнүүдые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй хүсэ шадалые коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха хэрэгтэ элсүүлхэ талаар горьтой хүдэлмэри ябуулжа захалба. КПСС-эй Ахын, Түнхэнэй, Кяхтын, Баргажанай райкомуудай дэргэдэхи хүдөө ажахын штатнабэшэ таhагууд ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

Зарим нютагуудта парторганизацинуудай соведүүд, ажалшадай ажаhуудаг газарта партийна группанууд байгуулагдаад, hайшаамаар хүдэлмэри хэжэ байдаг. Энэ талаар Зэдын аймагай Зэдэ станциин, Закаменай Цакир тосхоной парторганизацинуудай соведүүдэй, Түнхэнэй түб — Хэрэн тосхоной Патрис Лумумбын нэрэмжэтэ үйлсын партийна группын ябуулжа байгаа хүдэлмэри hонирхолтой.

Гэбэшье хүдэлмэридөө шэнэ шэнэ онол арга эдээн шэнгеэр хэрэглэн хүдэлдэг парторганизацинууд үшөөл үсөөн гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Партийна организацинуудай соведүүд, партгруппанууд илангаяа хүдөө нютагуудаар үсөөн. КПСС-эй зарим райкомуудта мүнөөшье болотор хүдөө ажахын штатнабэшэ таhагууд байгуулагдаагүй байhаар, байгуулагдаашье hаа, мүртэй юумэ хэнэгүй.

Шэнэ онол арга хэрэглэн хүдэлжэ байгаашадай түрүүшын дүй дүршэл тухай хэдэн статьянууд эндэ толилогдобо. Партийна хүдэлмэрилэгшэд эдээн тухай өөhэдынгөө hанамжа хэлээд, хүдэлмэридөө ямар шэнэ онол арга хэрэглэжэ байhанаа манай газетэдэ бэшэхэ бээз гэжэ найдагдана.

Патрис Лумумбын үйлсэдэ

Энээнhээ урда манай Хэрэн тосхоной партийна организацинууд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехэнхидээ предприяти, эмхи зургаануудта, ажалшадай хүдэлдэг газарта үнгэргэдэг байгаа. Тиихэдэнь гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, үбгэд, хүгшэд миин лэ үлэшэдэг hэн. Хүн бүхэниие хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хабаадуулхын, ажалшадай дунда партийна нүлөө бүри ехээр үзүүлхын тулада тэдэнэй ажаhуудаг газарта партгруппанууд байгуулагдажа эхилбэ.

Энээнэй тон зүб, hайн байhыень Патрис Лумумбын нэрэмжэтэ үйлсэдэ бии болгогдоhон партийна группын хүдэлмэри эли тодоор гэршэлжэ үгэбэ. Энэ группа 7 предприяти, организацида хүдэлдэг 13 коммунистнуудhаа бүридэнхэй. Партийна группа бүхы хүдэлмэреэ түсэбэй ёhоор ябуулдаг. Ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха, тэдэниие сэнгүү хүхюунээр амаруулха, үхибүүдэй hуралсал шалгаха гэхэ мэтэ хэмжээ-ябуулганууд түсэб соонь хараалагданхай байдаг.

Үнгэрөөшэ жэлэй декабрь hарада партийна группа үйлсынгөө ажалшадые урижа, суглаа үнгэргөө hэн. Суглаанда хабаадагшад «Коммунизм байгуулагшын сахиха ёhо заншалнууд» гэhэн арадай судья нүхэр К. Н. Павловай элидхэл зүбшэн хэлсэhэн байха. Тэндэ үгэ хэлэhэн хүнүүд архи уудаг, ниитын журам эбдэдэг заримашуулые шангаар шүүмжэлээ бэлэй.

Үхибүүдые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ асуудалда партийна группа анхаралаа ехээр хандуулна. Жэшээлхэдэ, январь hарада болоhон партийна группын нэмэл суглаан болоо.

Партийна группа үйлсынгөө комитедтэй хамта лектори эмхидхээ. Тэндэхи лекторнүүд КПСС-эй XXII съездын материалнуудаар нилээд олон лекци, элидхэл уншаhан байна. Мүнөө партиин Центральна Комитедэй мартын Пленумэй материалнуудаар лекцинүүд уншагдажа эхилбэ. hунгалтада бэлэдхэлэй үедэ тэндэ хоёр агитпункт хүдэлөө hэн. Үйлсын айл бүхэн газетэ, журналнуудые захинхай, радиотой.

Үйлсынгөө үхибүүдэй сэнгэжэ, наадажа байхынь тулада тэндэхид талмай, елүүр түхеэрhэн, шэнэ жэлээр ёлко табижа hайнаар гоёоhон байгаа. Үйлсөөрхид хамтааран кинодо ошодог заншалтай болонхой. Партийна группа, үйлсын комитет үйлсынгөө ажалшадай ажаhуудал, ажабайдалаарнь hонирхожо, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхатаяа хамта, тэдэнэй ажал хүдэлмэриинь ходо шалгажа байдаг. Мүнөө тэрэ үйлсэдэ ажаhуугшад коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэхэ гэhэн уялга абанхай.

Патрис Лумумбын нэрэмжэтэ үйлсын партийна группын жэшээгээр аймагаймнай түб тосхондо 6 тиимэ партгруппанууд эмхидхэгдэбэ.

С. Цыдеев,
КПСС-эй Түнхэнэй
райкомой эмхидхэлэй
таhагые даагша.

Ниитын хүсэн барагда

Манай ажабайдалда шэнэ юумэнүүд үдэр бүри урган гаража байдаг ха юм. Энэнь ойлгосотойл даа: коммунизм байгуулгада олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулха гээшэ ехэ удхашанартай гэжэ партиин Программа дотор хэлэгдэнэ бшуу. Олониитын хүсөөр байгуулагдаhан комиссинууд, таhагууд, мүн штатнабэшэ инструкторнууд партийна органуудта хэды шэнээн ехэ туhаламжа хүргэдэг болоо гээшэб!

Хүдөөгэй томохон ямаршье тосхониие абаад харахада, тэндэ хэдэн эмхи зургаанууд байдаг бэ даа. Жэшээнь, түмэр замай дэргэдэ оршодог Джида тосхондо 10 шахуу эмхи зургаанууд бии. Тэндэ эмхидхэгдэhэн партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд өөhэдынгөө коллектив соохоно соёл сурталай гү, али ойлгуuламжын болон бэшэшье хүдэлмэри ябуулдаг байгаа hаа, харин коллективhээ гадуур хэгдэдэг ниитын хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хабаадалсадаг байhан юм.

Тосхоной түхэл шарай жэлhээ жэлдэ ондоо боложо, хүн зониинь олошоржол байдаг. «Тосхондо ажаhуудаг зоной дунда соёл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэн ябуулха уялгатайб?» гэжэ асуубал, партийна организаци гэhэн харюу абаhаар лэ дуулахат. Теэд тосхоной хэдэн партийна организацинуудые толгойлхо орган тэндэ байгаа гү? Үгы. Ушар тиимэhээ тосхоной бүхы коммунистнууд үнгэрhэн намар сугларжа, тосхоной партийна организацинуудай совет байгуулха гэжэ шиидэhэн юм. Соведэй түрүүлэгшээр нүхэр Г. И. Попов, тэрэнэй гэшүүдээр партийна эхин организацинуудай секретарьнар, эмхи зургаануудай 3 хүтэлбэрилэгшэнэр болон хэдэн хүдэлмэришэд hунгагдаhан юм.

Тэрэ гэhээр хэдэн hара үнгэрөө. Соведэй ябуулhан хүдэлмэриин дүнгүүдые хараад үзэхэдэ, hайшаамаар, жэшээ болгон абамаар юумэн биил байба. Соведэй түрүүшын суглаан дээрэ ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ямараар ябуулагданаб гэhэн асуудал хаража үзэхэдэнь, дутуу дунданууд тобойсо гараад ерээ hэн. Жэшээнь, ажахын эмхи зургаануудай дэргэдэхи улаан булангууд нээгдэхээ болинхой, харуулан ойлгуулха агитацида анхарал табигдадаггүй, тосхоной клубта киноhоо ондоо юумэн болодоггүй, агитаторнууд участок дээгүүрээ ябадаггүй байба. Эдэ мэтын дутуу дунданuудые ойрын сагта усадхаха зорилго тэрэнэй урда табигдаhан байгаа.

Эдэ асуудалнуудые дары шиидхэхын тула коммунистнуудhаа гадна, профсоюзна эдэбхитэд үргэнөөр хабаадуулагдаhан байха. Соведэй ябуулhан хүдэлмэри мүнөө

альган дээрэ ш
дадаг болонхой.
клубай хүдэлмэр
жаруулагдаа. Тэ
эй Программаар
плакадууд, фот
бии. Саг үргэлж
шагдадаг, хө
асуудал-харюугай
диспудүүд, унша
ференцинүүд
юм. Тиихэдэ улаа
дай хүдэлмэри б
руулагдаа. Жэшээ
ряа тушаажа аба
дэргэдэхи агитпу
үзэебди. Соведэй
тийна эхин орган
ретарь нүхэр
оролдолгоор улаа
ехэхэн хүдэлмэри
на. Тэрэнь ажалш
тэй сагаа үнгэргэ
ратай газарынь б
Тосхондо бии
арадай дружина
хидхэгдэхын урда
хүдэлмэри хэдэгг
тиимэhээ зарим
архи уугаад ниит
эбдэдэг, элдэбын
даг байhан. Теэд
мэ ябадал үзэгдэх
линхой. Арадай д
бүлэг хулгайшады
бараад, тэдэнэй х
дай сүүдтэ дамжу
гаа.
Соведэй хүдэл
тосхон дотороо х
даг бэшэ, харин б
ябуулагдадаг бол
хоной ажалшад
ский» совхозые ше
хай. Хурьга абаха
рюусалгатай хаhы
тосхоной ажалша
отарануудые шеф
горьтойхоноор туhа
Ургажа ябаа з
ниие коммунис ёhо
жүүлхэ хэрэгтэ с
шүүд эдэбхитэйг
далсадаг. hургуул
hурагшад муугаа
ниитын газарта б
абажа ябадаггүй
сэлэй ороходо, с
шүүд hургуулида
рагшадай hуралса
рамаар hонирхобо
соведэй суглаан д
лиин директор н
руновай элидхэл ш
рүүлэгдэhэн дутуу
дые усадхаха тус
нүүд хараалагда
Соведэй гэшүүн
ровада түрэлхидэй
гууламжын хүдэл
ха даабари үгтэhэ
Иигэжэ партийн
цинуудай совет то
ниитые коммунизм
да эдэбхитэйгээр
даг болонхой.
Гэбэшье тэрэнэй
дэ дутуу дундану
гэжэ тэмдэглэхэ х
мэhээ партиин Зэ
тус соведэй хүдэл
хүргэжэ, тэрэнэй
дээшэлүүлхэ ёhот

П.
КПСС-эй

ЕХЭ ХҮДЭЛМЭРИ ХЭЖЭ БОЛОХ

Эхэнэрнүүд манай орон дотор тон ехэ хүсэн болонхой. Тэдэнэй дунда политическэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулжа, бүхы хүсэ шадалыень коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ элсүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай шухала зорилго болоно. Энэ талаар эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэри ябуулха штатнабэшэ таhагуудые партиин райкомуудай дэргэдэ бии болгохо гээшэ ехэ удхашанартай.

КПСС-эй Бичурын райкомдо штатнабэшэ таhаг байгуулагдаhаар хоёр hараhаа үлэжэ байна. Энэ таhаг мүнөө зургаан штатнабэшэ инструктортай. Бүхы хүдэлмэреэ түсэбэй ёhоор, инструкторнуудhаа гадна, олон эдэбхитэдые хабаадуулжа байгаад ябуулдаг. Январь, февраль hаранuудта түсэбэй ёhоор хараалагдаhан хэмжээ-ябуулгануудынай бодото дээрээ бэелүүлэгдэнхэй.

Жэшээлхэдэ, промкомбинадай дэргэдэ оёдолой кружок эмхидхэхэ гэжэ хараалаа hэмди. Байгуулагдаhан тэрэ кружогтомнай 20 гаран эхэнэрнүүд хабаадана, хэшээлнүүдынь hонирхолтойгоор үнгэргэгдэнэ. Тэрэшэлэн оёдолой цехүүдые Бага Куналейн, Шэбэртэ, Охин-Булаг тосхонуудта нээжэ, тиимэ кружогуудые бии болгохын тула бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

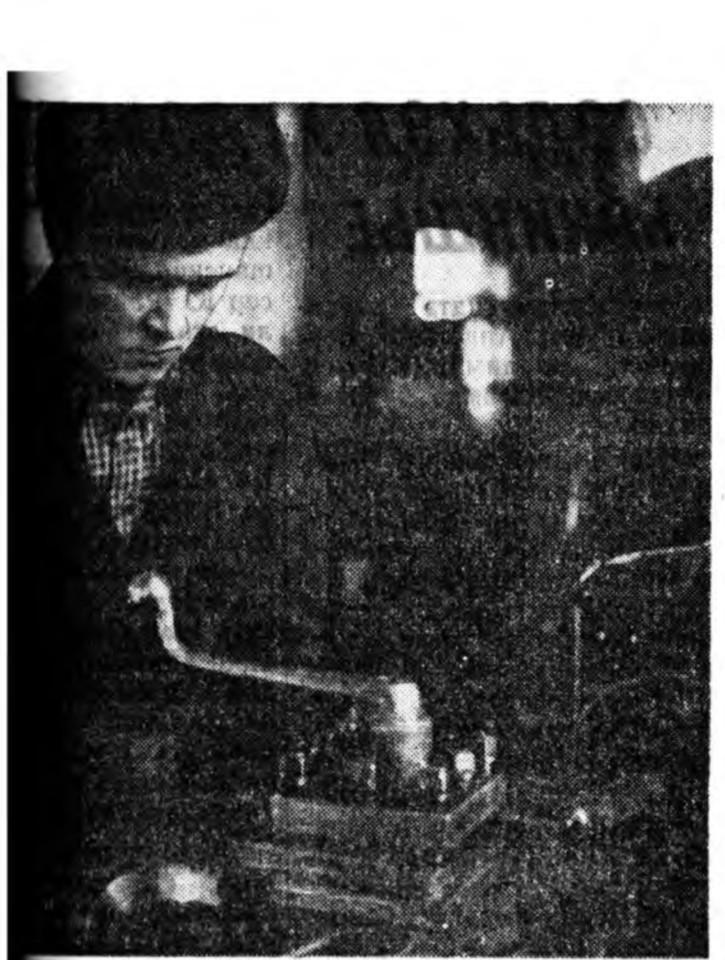
Манай таhагай үүсхэлээр эхэнэрнүүдэй радиолектори эмхидхэгдэнхэй. Тус лекторидо гэрэй ажал хэхэ, үйлэдбэриин асуудалай, ариг сэбэрые сахиха, шажанда эсэргүү пропагандын, коммунис ёhоор хүмүүжүүлгын секцинүүд байгуулагданхай. Секцинүүдые даагшад элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ график табяад, тэрэнээ саг болзортонь дүүргэжэ байдаг. Радиолектори hарадаа хоёр дахин хүдэлдэг юм. Энэ радиолекторимнай hаяшагай КПСС-эй XXII съездын материалнуудаар, СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаха hунгалта, партиин Центральна Комитедэй мартын Пленум тухай хэдэ хэдэн лекци, элидхэлнүүдые үнгэргөө. 1961 оной дүнгүүд, мүнөө жэлдэ аймагай эхэнэрнүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд, «Коммунис ажалай ударник-эхэнэрнүүд», «Үхибүүдые хайшан гээд коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэб», «Хайшан гэжэ айлшадые угтахаб», «Омог дорюун эхэнэр» гэhэн темэнүүдээр дамжуулагдаhан хөөрэлдөөнүүд эхэнэрнүүдые ехээр hонирхуулаа hэн.

Түсэбэй ёhоор манай таhаг январиин 9-дэ, февралиин 20-до зүблөөнүүдые үнгэргөө. Түрүүшынгээ зүблөөндэ аймагай түб тосхоной эхэнэрнүүдэй соведэй хүдэлмэриин тоосоо шагнаа hэмди. Хоёрдохи зүблөөн дээрэ «XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой партком эхэнэрнүүдэй соведэй хүдэлмэриие ямараар хүтэлбэрилнэб» гэhэн асуудал табигдаа hэн. Энэ асуудалые аймагай эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Колмакова бэлдэhэн байгаа.

Бичурын аймагта эхэнэрнүүдэй 28 соведүүд тоологдоно. Манай штатнабэшэ таhагай инструктор бүхэн эхэнэрнүүдэй хэдэ хэдэн соведүүдэй хүдэлмэри хинан шалгажа байдаг. Тэдэнэр энээнhээ гадна эхэнэрнүүдэй соведэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ туhа хүргэдэг, эхэнэрнүүдэй дунда политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаг. Таhагаймнай инструкторнуудай үүсхэл оролдолгоор «коммунизм байгуулха үедэ эхэнэрнүүдэй эдэбхи зориг бадаруулая» гэhэн асуудалаар аймагай нютаг, тосхонуудта эхэнэрнүүдэй суглаанууд үнгэргэгдөө hэн. Эдэ суглаануудта эхэнэрнүүд олоороо хабаадаhан байха. Жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхозой Покровно тосхондо болоhон суглаанда 8 эхэнэр үгэ хэлээ. Ажал хэдэггүй эхэнэрнүүд шанга шүүмжэлэлдэ ороhон юм. Суглаанай hүүлээр олохон залуу эхэнэрнүүд үхибүүдээ хүгшэдтэ асаржа байлгаад, ажалда гарадаг болоо hэн. Энэ колхозой эхэнэрнүүд уран hайханай бүлгэм эмхидхээд, колхозингуудтаа хэдэн концерт, зүжэг наада харуулаа, «Эхын үгэ» гэhэн газетэ гаргадаг болоо.

Таhагаймнай инструктор Т. Д. Дармаевада Ждановай нэрэмжэтэ колхозой эхэнэрнүүдэй совет даалгагданхай. Колхозой партийна организацитай хамта (секретариинь нүхэр Санжиев) Т. Д. Дармаева энэ соведэ
hайжаруулха тал
оролдолго гаргаа
дэхи эхэнэрнүүдэ
шээтэ hайнаар х
лонхой. Үе үе бо
нэрнүүдэй сугла
hонин сатирическ
гажа, ажал хэдэ
дээ муугаар х
эхэнэрнүүдэй дун
дэлмэри ябуулдаг
уудаг, ааша гарга
эхэнэрнүүдэй с
түбэгшөөдэг боло
hүүлэй үедэ,
най таhаг дээрэ
гоо hүүлээр Бич
эхэнэрнүүдэй со
рээ эрид hайжар
нэй үүсхэлээр ай
турын байшан со
дые сэнгэлигээр
үдэшэ үнгэргэгдэ
той лекци, элидхэ
дана. Бичурын
hургуулиин баг
арбан бүлэг айл
нэгээрээ даажа а
жүүлгын хүдэлм
Партиин Центр
тедэй мартын Пл
hан туйлай ехэ з
бэелүүлхэ хэрэгт
дэй хүсэ шадал
лаар манай шта
hаг, аймагай эхэ
ведүүд ехэхэн
ябуулжа байна.

Л.
эхэнэрнү
хүдэлмэри ябу
эй Бичурын
дэргэдэхи ш
таhаг

...бэрэй «Эрдэм» совхозой залуу токарь Алексей Маль... заһабарилхын үедэ ехэхэн туһаламжа хүргөө. Тэрэ ...гөөр, заһабарилгада хэрэгтэй зүйлнүүдые бүтээн, үдэ... хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: нүхэр ...лдаа.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

...ЗАРАА ЭЗЭН ЁҺООР ЭДЛЭЕ

(Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз газар тариалангаа шэнээр хубаарилан, аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхээр шиидэв)

☆ ☆

...УРДЫНХИДААЛ, КОЛ... ...хозуудта ехэнхи та... ...ь мүртэй ургаса үгэ... ...жэлэй, нэгэ жэлэй но... ...мүн овёс таряад лэ бай... ...ба, адууһа малаа үбһэ ...ёсэд хангажа, эдеэ хоо... ...элбэг дэлбэгээр абажа байнабди.

...партии, правительство... ...мые эрид шангаар ...тариалангай болон бү... ...газарай гектар бүхэ... ...ратэйгээр хэрэглэжэ, ...раа таарамжатай про... ...малнуудые ехээр тариха ...заана гээшэ. Энээниие ...республикын олонхи ...газар тариалангайнгаа ...шэнээр зохёон табижа

...мүнөө ойрын жэлнүүдтэ ...гектар бүридэ 75 цент... ...алдүүриин бусад газарай ...16 центнер мяха абаха ...тын табигдаад байхада, ...доторойнгоо арга бо... ...эд ашаглаха зэргэтэй

...ЯМАР БАЙГААБ?

...ХАРААДА АБАЖА, ...ай аймагай томохон ...нэгэн Баянголой Карл ...мжэтэ колхозойхид нэн ...тариалангай хубаарил... ...үб гуримаар табижа, ...ойгээр хэрэглэхэ гэжэ

...тус артель хамта 6046 ...алдүүрилжэ, тэрэнэйн... ...дээрэ элдэб ургамал ...үшөө 1970 гектарын ...гү, али тариалангайн... ...центыень сэбэр паар ...йна. Тиихэдэ бүхыдөө ...ургамалнуудайн 60 ...(446 гектар) орооһо та... ...Тэрэнэйн эхэнхидэ ...таригдаа юм. Харин ...малнууд хамта 1598 ...гү, али бүхы тарил... ...центые эзэлнэ. Үнгэ... ...колхоз 672 гектарта ...га газарта хартаабха

...тариалангай хубаарилгые ...дань тэрэнь ажахын ...ые, илангаяа улам ...адууһа малыень тэ... ...хангажа яашье ша... ...бшуу. Тиигээдшье ...га абтаа. Жэшээлхэдэ, ...га бүриһөө оройдоол 7 ...он хуряагдаа һэн. ...тариалангайнгаа аяар ...сэбэр паар болгоод, ...центнер ургаса ...нинь тон буруу гээ... ...нилээд ехэ газарта ...тэрэнэйнгээ га бүриһөө ...ургаса абаа ха юм. ...адууһа малда айхаб... ...тэй тэжээл ехээр ...бобово ургамал, са... ...оройдоошье таригдаа... ...

...артель газар тариа... ...хубаарилгые зарим тэды ...ургамал ногоо ээлжээ... ...гурбан политой сево... ...һэн. Нэгэдэхи поли... ...2-дохидонь шэнии... ...бусад орооһото урга... ...хаар хараалагдаа. ...политой севообо... ...Жэшээнь 1-дэхи поли ...дохи — шэниисэ, 3... ...паар, 4-дэхинь ...ячмень, 5-дахинь баһал ...Эдэ ургамалнуудые ...гурими саашa... ...зургаан политой се... ...ошье өөрэгүй. Сэ... ...орондо ямар нэгэн ...ургамал тарижа, намар ...хахалжа паарлаха...

...ЯМАР БОЛОХО БЭ?

...ОНДО АРТЕЛИИНХИД ...газарай хубаа... ...ходожотойгоор хара... ...үб ээлэлдэһэн паар

хэрэглэжэ, тэндээ хабар кукуруза, горох, бобы гэхэ мэтэ ургамалнуудые таряад, тэрэнээ намар эртэшэг хуряажа абаһан хойноо, газарынь хахалжа, паар болгохо гэлсээ. Эндэхид хэдэн жэлэй туршада Хүйтэн гэжэ үрэжэлтэй һайн газарта кукуруза тарижа, муу бэшэ ургаса абадаг болонхой. Жэшээлхэдэ, кукурузашан нүхэр Будажапов нёдондо 350 гектар дээрэһээ га бүриин 250 центнер ногоон эшэ намаа хуряагаа юм. Энэ звеногойхид эхэнхи кукурузаяа намар хахалһан газарта тариһан аад, сэбэр паар дээрэхиһээшье дутуугүй ургаса абаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ кукуруза тариһан газартаа мүнөө жэл шэниисэ таряад, туршахань. Тиихэдэ колхоз нёдондо «Яссы» гэжэ газарта горох овёс хоёрые холижо таряад, га бүриһөө 250 центнер ногоон намаа хуряагаа. Байгша ондо паарлагдаха газарта донник ямар нэгэн ороохото ургамалтай тарижа туршахань. Хойто жэлынь тэндээ шэниисэ тарихадань баян ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ.

Тиигэжэ ойрын 2—3 жэлһээ бага ургасатай ургамал болон сэбэр паарай орондо пропашной ургамалнуудые ехээр таридаг болохо юм. Нэн түрүүн шэнэ газар ехээр ашаглан элдүүрилжэ, тариалангаа нилээд үргэдхөөд, мүн тэрэнэйнгээ 60—65 процентдэ ороохото ургамал тарихаар хараална. Тэжээлэй ургамалнууд тариалангайнь 33—35 процентые эзэлхэ байна. Тэрэнэйнь хахадтань шахуу кукуруза, бэшэндэнь горох овёс хоёрой холисо, корнеплодууд таригдаха болоно. Гадна энэ үе соо ороохо тариянай болон бусад ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлхэ юм. Жэшээлхэдэ колхозойнгоо тариалантай гектар бүриһөө 14—15 центнер тарья, 10—12 центнерһээ доошо бэшэ горох, 250 центнер кукурузын ургаса, мүн гектарай 25—30 центнер горох овёс хоёрой холисо, 100 центнер корнеплод абаха гэжэ түсэблөө. Бүхы тариалан дээрэһээ иимэ ургаса хуряажа шадаа һаань, урзанданайхида орходоо 3 дахин ехэ эдеэ хоолой зүйл абтаха аргатай.

Эдэ ургамалнуудайнь тарилга яажа хубаарилагдахаб, ямар гуримтайгаар ээлжээлүүлэн таригдахаб? Жэшээнь, зургаан политой севооборотдо: 1-дэхи полидонь кукуруза, 2-дохидонь — шэниисэ, 3-дахидань — ороохото-бобово ургамал, 4-дэхидэнь—баһа шэниисэ, 5-дахидань — горох овёсой холисо тарилга, 6-дахидань — ячмень, овёс таригдаха болоно. Мүн табан политой 2 ондоо севооборот бии болгогдоо. Тэндэнь гол түлэб донник ургамалһаа эхилээд, шэниисэ, ороохото-бобово ургамал, ячмень, горох овёсой холисо гэхэ мэтэ ээлжэлүүлэн таригдаха байна. Хада гүбөөтэй газарта урдань гурбан политой севооборот хэрэглэгдэдэг һэн. Тэрэнэйнь 1-дэхи полидо сэбэр паар, 2-дохинь силостэ орохо кукуруза болон тэжээлэй бусад ургамал, 3-дахинь ороохо тариян—ячмень, хара тариян таригдадаг байгаа. Саашадаа тэрэниие зарим тэды хубилгажа, 1-дэхи полидонь донник үбһэн болгохоор гү, али силостэ дарахаар таряад, 2-дохидоо кукуруза болон бусад тэжээлэй ургамал, 3—дахида ячмень, хара тариян тарихаар хараа-

...ланхай. Уһалагдадаг газартаа гол түлэб ороохото-бобово ургамалнуудай үрэһэ ургуулжа абаха, мүн тэжээлэй сахарай свёкло, хартаабха, кукуруза һайса тариха юм. Байгша ондо уһалагдадаг газартаа нэгэшье гектар сэбэр паар байлгахаяа болихонь.

АРГА БОЛОМЖОШЬЕ ЕХЭ

ЭНЭ КОЛХОЗОЙХИД ҺҮҮЛЭЙ хэдэн жэлэй туршада уһалагдадаг газартаа үтэгжүүлгэ һайса хээд, сэбэр пааргүйгөөр огородой эдеэ, кукуруза тарижа, үндэр баян ургаса абадаг. Харин уһалагдадаггүй хуурайшаг добо газарта пропашной ургамалнуудые тарихын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри ехэ хэхэ ёһотой болоно. Жэшээнь, Хүйтэн гэжэ нютагта паар байха газартаа түргэн эдеэшэдэг сортын кукуруза хабар эртэ таряад, августын тэн багаар хуряажа, тэрэнээ намар эртэ хахалжа бэлдэхэ зорилго табигдана. Баһа паар байха газарта түргэн эдеэшэдэг горох тарихада таарамжатай. Энээнэй ашаар тариалан дээрэ шииг нойтон һайн баригдадаг, мүн эдэ ургамалнууд тон шэмэтэй белок, витамин элбэгтэй тэжээл үгэхэһөө гадна, газараа азот болон бусад шухала бодосуудаар баяжуулдаг бшуу.

Колхоздо уһалууриин газарые үргэдхэхэ арга боломжо ехэ. «Королик» гэжэ газарта 500—600 гектар тариалан уһалха тусхай хаалта, һубаг, канаванууд баригдаһан аад, тэрэнь муудашанхай. Тэрэниие һэльбэн заһажа, улам үргэдхөө һаа, хамта 2500 гектар газар уһалха арга бии. Артелиин хүтэлбэрилэгшэд энээн тушаа һаналаа табиха бэзэ.

Тэрэшэлэн эндэ уһа намаг хатаажа, модо бургааһа сэбэрлэжэ, нилээд ехэ шэнэ газар ашаглажа боломоор. Илангаяа Баргажан голой эрьеэр, хадын багахан гол горходой захаар уһанда абтаһан, намаг болоһон газар элбэг. Тэдэниие хатаагаа һаа, гаргаша багатайгаар 3 мянга гаран гектар үрэжэлтэй һайн газар ашаглагдаха байна. Тэндэ элдэб ургамал ногоо таряад, зундаа адууһа бэлшээхэ, ургасыень сабшажа ногоон тэжээл болгоходо таарамжатай.

ҮШӨӨ ЯМАР ЗОРИЛГО ТАБИГДАНАБ

ОЙРЫН ЖЭЛНҮҮДТЭ БҮХЫ тарилгаяа имагтал нютагтаа тааһаһан, эрхим сортын үрэһөөр хэдэг болохонь. Тусхайлбал, эндэ эхэнхидээ «Онохойская-4», бага зэргэ «Селенгинская» гэжэ сортын шэниисэ таригдаха. Тиихэдэ ячмениин «Червонец», хара тарьянай «Онохойская», горохын «Торсдаг», харин добо газарта «Капитал» гэжэ сортнууд таригдадаг болохо юм. «Камалинская-611» гэжэ викэ, «Снежинка», «Ранняя роза» гэжэ хартаабха таригдаха болоо. Ороохото ургамалнууд гол түлэб хэрээһэлүүлэн, нарин зуруудтайгаар таригдаха юм. Гадна ургамал бүхэниие тариха таарамжатай хаһа болзор, тарилгын нормо тогтоогдоо. Тариалангай бургаг үбһэ үрмэдэһэнтэй тэмсэхэ, газараа үтэгжүүлхэ гэхэ мэтэ агротехникын бүхы эрилтэнүүдые һайнаар бэелүүлхэ байна. Илангаяа тариалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ ехээр зөөгдэхэ, торф һайса гаргагдаха, минеральна үтэгжүүлгэ элбэгээр бэлэдхэгдэхэ ушартай. Тариан ажалай бүхы хүдэлмэриие оньһожоруулха талаар ехэ оролдолго гаргагдаха зэргэтэй. Газарай хүрьһэнэй һалхинда ехээр үлеэгдэжэ муудахагүйн тула, халха болгожо тариалангай захаар зурууд модо һуулгаха зорилготой.

Газар тариалан зүбөөр, шэнэ гуримаар эрхилжэ эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудаа хүсэндэнь хүргэхын түлөө колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ехэхэн хүдэлмэри хэхэ ёһотой болоно. Тиигэбэл, урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха бшуу.

А. КАПУСТИН,
Бурядай АССР-эй габьяата агроном.

Гүрэндэ республикын аймагуудай мяха, һү, үндэгэ худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ

1962 оной мартын 20-ной мэдээн

(Нэгэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяха	Һү	Үндэгэ
Байкало-Кударын	94	69	106
Баргажанай	87	50	56
Бичурын	109	65	62
Зэдын	100,4	76	44
Яруунын	100,5	57	34
Заиграйн	99,6	68	87
Закаменай	167	60	131
Кабанскын	123	75	102
Кяхтын	80	57	48
Мухаршэбэрэй	73	69	98
Прибайкалиин	103	62	47
Ахын	—	128	98
Сэлэнгын	89	70	38
Тарбагатайн	105	78	172
Түнхэнэй	109	83	99,5
Хориин	112	64	37
Баунтын	173	105	—
Хойто-Байгалай	—	92	—
Советскэ	104	102	39

ВЦСПС-эй Президиумдэ

Хэблэлэй үдэрые, „Правда" газетын 50 жэлэй ойе үнгэргэлгэдэ профсоюзна организацинуудай хабаадаха тухай

МОСКВА, мартын 23. (ТАСС). Гүрэнэй, ниитын бусад организацинуудтай хамта советскэ профсоюзууд түбэй арбан газетэнүүдые, далаад шахуу журналнуудые, һалбаринуудай 150 гаран, олон хэһэгээр хэблэгдэдэг 5 мянга гаран газетэнүүдые гаргадаг юм. Профсоюзай хэблэл хадаа олон миллион хүнүүдэй ёһотойл трибуна болонхой.

«Хэблэлэй үдэрые, «Правда» газетын 50 жэлэй ойе үнгэргэлгэдэ профсоюзна организацинуудай хабаадаха тухай» ВЦСПС-эй Президиумэй тогтоол соо эдэ баримтанууд дурдагдаһан. Арад түмэнэй уг зорилгонуудые бэелүүлхэ, социализмын, коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэ партийна ёһоор хандаха, сэхэ шууд байха жэшээе «Правда» тодорхойгоор харуулаа, харуулнашье гээд тогтоол соонь хэлэгдэнэ.

Хэблэлэй үдэртэ, «Правдын» 50 жэлэй ойдо бэлдэхэдэ, үнгэргэхэдэ профсоюзуудай Соведүүдэй комитедүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадахые ВЦСПС-эй Президиум уялгалаа. Коммунис байгуулалтада хэблэлэй эмхидхэхы үүргые саашадань дээшэлүүлхын, КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ бүхы ажалшадые элсүүлхын зорилгоор, эдэ бүхы хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой.

Профсоюзуудай соведүүд, комитедүүд клубуудта, библиотекэнүүдтэ харуулан ойлгуулха, ном сударай выставкэнүүдые, тематическа үдэшэнүүдые, уншагшадай конференци, хэблэлэй үдэртэ, «Правдын» 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ниитын бусад хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ болобо. Профсоюзуудай һайн дуранай спортивна бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна Совет, ДСО-гэй Центральна Соведүүд «Правда» газетын кубок абаха олониитын спортивна һорёонуудта бэлдэхэ, тэдэниие үнгэргэхэ болоһон байна. ВЦСПС-эй Президиум иигэжэ дурадхаа.

Гэмтэ хэрэг гарғуулхагүй ёһотой

МОСКВА, мартын 23. (ТАСС). Азиин, Африкын оронуудтай эб хамта байха советскэ Комитет тусхай мэдүүлгэ гаргаба. Бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн зон, һайн һайхан сэдьхэлтэй бүхы хүнүүд Конгын арадай үнэн сэхэ хүбүүнэй, үнэн зүб хэрэгэй түлөө тэмсэгшэ Антуан Гизенгын ами наһые хамгаалхыень, тэрэниие дары түргөөр сүлөөлхыень мэдүүлгэ соогоо уряална.

Колонизаторнуудай шэнэ гэмтэ ябадал уридшалан болюулхын зорилгоор энэ хэрэгтэ ООН хамааран оролсохо ёһотой гээд хэдэн миллион совет хүнүүдэй нэрэһээ Комитет эрилтэ табина. А. Гизенгын байһан газарые шэнжэлэн шалгахын түлөө ООН хадаа юридическэ, медицинскэ комисси яаралтайгаар бии болгохо уялгатай.

Канадада хүдэлмэригүйшүүлэй тоо олон боложол байна

ОТТАВА, мартын 21. (ТАСС). Канадада хүдэлмэригүйшүүлэй тоо олон боложол байна. Статистическэ бюрогой мэдээнэй ёһоор, энэ жэлэй январь болон февраль һарануудта хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 38 мянган хүн байһанаа 583 мянган хүн хүрэтэрөө олон болоо. Энэ хадаа ороной бүхы хүдэлмэришэдэй 9,1 процентнь болоно.

Атлантиин далайн эрье дээрэхи провинцинуудтань хүдэлмэригүйшүүл илангаяа олон болонхой. Тэндэ ажал хэжэ шадаха зургаан хүн бүхэнэй нэгэнииинь хүдэлмэри оложо шаданагүй.

Хилын саанаһаа

Кубын национальна Геройдо Уласхоорондын ленинскэ шан барюулагдаба

ГАВАНА, мартын 22. (ТАСС). Кубын Республикын олониитын болон гүрэнэй элитэ ажал-ябуулагшада, эб найрамдалай, арадуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай, зол жаргалай түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэгшэ, Кубын революционно правительствын премьер-министр д-р Фидель Кастро Руста «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын ленинскэ шан үсэгэлдэр үдэшэ барюулагдаа.

Ленинскэ шан барюулгын баярай ёһолол Гаванын Чаплинай нэрэмжэтэ томо театр соо боложо, 6.000 шахуу хүн тэндэ суглараа. Уласхоорондын ленинскэ шан олгохо комитедэй гэшүүн, Гаванын университедэй ректор Хуан Маринельо суглаае нээгээ.

Уласхоорондын ленинскэ шан олгохо комитедэй түрүүлэгшэ академик Д. В. Скобельцындэ удаань үгэ үгтөө.

«Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын ленинскэ шангай лауреадай тэмдэгые, дипломые академик Д. В. Скобельцын Фидель Кастродо сугларагшадай нэрьемэ удаан альга ташалган доро барюулаа.

Удаань Фидель Кастро үгэ хэлэһэн байна.

НПКС-гэй бүхэхитадай комитедэй сесси нээгдэбэ

ПЕКИН, мартын 23. (ТАСС). Гурбадахи зарлалай Арадай политическэ, консультативна соведэй бүхэхитадай комитедэй гурбадахи сесси Пекиндэ мүнөөдэр хүдэлмэрээ эхилээ. НПКС-гэй бүхэхитадай комитедэй түрүүлэгшэ Чжоу Энь-лай нэрьемэ альга ташалган доро сессиие нээбэ.

Мүнөөдэрэй заседани дээрэ тус сессиин зүбшэхэ зүйл баталан абтаа. НПКС-гэй бүхэхитадай комитедэй саг үргэлжын комитедэй хүдэлмэри тухай НПКС-гэй бүхэхитадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Чэнь Шу-тун элидхэл хээ.

НПКС-гэй 888 гэшүүд сессиин хүдэлмэридэ хабаадана.

Пальмиро Тольятти мэдүүлгэ хэбэ

РИМ, мартын 23. (ТАСС). Италиин Коммунистическэ партиин хүтэлбэриин заседани Римдэ болоо гэжэ «Унита» газетэ мэдээсэнэ. Бүлэг журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө ИКП-гэй генеральна секретарь Пальмиро Тольятти иигэжэ мэдүүлээ. Электропромышленностиие гүрэнэй мэдэлдэ оруулха, энэ хэмжээе бэелүүлхэ арга тухай асуудал дурсагдаһан заседани дээрэ тусгаар хаража үзэгдэһэн байна.

Энэ асуудал хадаа правительствын программын хубинь болоно. Тиихэдэ энэ асуудал шиидхэхые Италиин арад зон угаа ехээр хүсэдэг байха юм. Бидэнэр, коммунистнууд, хадаа тус асуудал шиидхэхын зорилгоор абтаха хэмжээнүүдэй монополистнуудай томо бүлэгүүдтэ бодото сохилто боложо үгэхыень хүсэнэбди гээд Тольятти хэлээ.

Алжирта шахардуу байдал тохёолдонхой

ПАРИЖ, мартын 23. ТАСС-эй корреспондент Г. Драгунов мэдээсэнэ:

Эвианда хэлсээнүүдэй баталагдахада «хэтэрмэ» этэгээдүүд хоро шараа бусалжа, Алжирай хүн зондо, ниитын гурим сахижа байһан Франциин солдадуудта, полициинхидта добтолжо эхилээ. Алжирай, Ораной, Боннын, Орлеанвилиин, мүн зарим бусад городуудай үйлсэнүүдээр ОАС-эй алуурашад хорото хэрэгээ үргэлжэлүүлжэ байна. Энэ гурбан үдэрэй туршада Алжирай зуугаад шахуу хүнүүд тэрэ тоодо олон эхэнэрнүүд, үхибүүд «хэтэрмэ» этэгээдүүдтэ алагдаба. Бомбонуудай тэһэрхэһээ, бусад хорото аашануудһаа шалтагаалан, 200 гаран хүн шархатаба. Колонизаторнуудай хүлһэншэд үйлсэнүүдээр ябаһан Алжирай хүнүүдые, «Франциин Алжирай хэрэгтэ урбаһан» европынхидые зэрлиг муухайгаар хэһээнэ.

«Зэбсэгжэмэл нюуса организациин» гэшүүд Франциин Алжиртахи алба захиргаанай органуудта добтолно. Алжирай полициин префектурын байшанда үсэгэлдэр үдэшэлэн ехэ хүсэтэй бомбо тэһэрээ. «Хэтэрмэ» этэгээдүүд Алжир городой үйлсэнүүдээр бэшэгүүдые тараажа, «Зэбсэгжэһэн нюуса организацида» һаалта татаһан хүнүүдые хэһээхэбди гэжэ занана. Иигэжэ тэдэнэр сэрэгэй хүнүүдтэ, полициинхидтэ добтолно бшуу.

Мартын 23-най һүни Алжир городто бүрил шахардуу байдал тохёолдобо. Түрүүлэн улаан ракетэ хаяжа, «хэтэрмэ» этэгээдүүдэй хэдэн арбаад добтолхы бүлэгүүд сэрэгэй хүнүүдтэ, полициинхидтэ добтолоо. Тэдэниие автомадаар, пулемёдоор, ташуур буугаар буудаа, гранатануудые хаяа. Энээнтэй хамта городой олохон газарнуудта алууршадай табиһан бомбо тэһэрбэ. Буудалдаан дундуур «Франциин Алжир» гэжэ байгаад тэдэнэр хашхаралдаа.

Алжир городой түбтэ үдэшэлэн шанга буудалдаан эхилээд, һүниин 3 час болотор үргэлжэлбэ.

Оран городой түбтэ байдаг «Эко Д'Альже» газетын типографиие энэл һүни ОАС-эй алууршад абаһан байна. Ниитын аюулгүй байдалые сахижа байһан хүнүүдые тэдэнэр һүниин часта буудажа ороо.

Орлеанвильда, Бонндо «хэтэрмэ» этэгээдүүд Алжирай хүн зондо добтолбо.

Фашис алууршад мүн Францидашье хорото хэрэгээ бэелүүлһээр. Тэдэнэр Бордо городто һүниин тэн багта бомбо тэһэлээ. Лиможе городто сэрэгэй казармын харуулда байгшадые танигдаагүй хүнүүд буудаһан байна. Франциин олониитэ зон «хэтэрмэ» этэгээдүүдэй шуһата хэрэгтэ зэбүүрхэлтэйгээр хандана.

Бомбоһоо хоргодохо газар бүхэлэн түхеэрхэ тухай США-да ехээр хашхаралдадаг боложо байна. Иимэ барилгануудые хэжэ, промышленнигууд олзо доход ехээр абана. (Газетэһээ абтаба).

— Эй, Джо, дуулыш! Үхэһэн хүнүүдые хүдөөлүүлэгшэһээ амиды хүнүүдые хүдөөлүүлхэдэ холо олзотой байна!
ТАСС-эй фотохронико.

Франциин компартиин ЦК-гэй Пленум

ПАРИЖ, мартын 22 (ТАСС). Франциин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум Парижай заха газар Иврид мүнөөдэр болобо. Алжирта буудалдаа зогсооһоной һүүлээрхи политическэ эрхэ байдал, партиин зорилгонууд Пленумэй зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаһхай. Франциин Коммунистическэ партиин политбюрогой гэшүүн Леон Фейкс энэ асуудалаар элидхэл хэбэ.

Буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээн

ЖЕНЕВА, мартын 22. ТАСС-эй тусхай корреспондент А. Кислов иигэжэ дамжуулна:

Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй долоодохи пленарна заседани мүнөөдэр боложо, Мексикын гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Тельо түрүүлэгшээр һуугаа. Комитедтэ болоһон юрэнхы хөөрэлдөөнэй үедэ тэрэ гансаараа үгэ хэлэһэн байна.

Мүнөөдэр үдын хойно тусхайта бэшэ заседани хэхэ шиидхэбэри абтаһан байна. 18 гүрэнүүдэй хабаададаг комитедэй пленарна заседани иигэжэ дүүрэбэ.

Франциин парламентын онсо яаралтай сесси дүүрэбэ

ПАРИЖ, мартын 22. ТАСС-эй корреспондент Г. Драгунов мэдээсэнэ:

Франциин парламентын онсо яаралтай сесси үсэгэлдэр үдэшэлэн хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Франциин, Алжирай Республикын саг зуурын правительствонуудай хоорондо баталагдаһан хэлсээнүүдые зүбшэхын түлөө энэ сесси зарлагдаһан байгаа. Тэндэ дуугаа үгэлгэ болоогүй. Гэбэшье парламентын олонхи гэшүүдэй Эвианда баталагдаһан хэлсээнүүдые һайшаажа байһаниинь тодорхойлогдоо. Үргэн олон һунгагшад Алжирта хэгдэжэ байдаг колониальна дайе болюулха гээшые һайшаагаа. Тиимэһээ буржуазна партинуудай гэшүүд—депутадууд энээниие заатагүй хараада абаха ушартай болоо бшуу.

Национальна суглаанай депутадууд—коммунистнууд, сенаторнууд тодорхойлбол, тэдэнэй нэрэһээ Вальдек Роше, Жак Дюкло гэгшэд үгэ хэлэбэ. Алжирта амгалан байдал тогтоолго, Алжирай арадта бэеэ даанхай байдалтай болохо эрхэ олголго, адли тэгшэ эрхэтэй байха үндэһэ һуури дээрэ Алжирай бэеэ даанхай гүрэнтэй саашадаа харилсаануудые тогтоохо гээшэ Франциин арадай хүсэл зорилгонуудтай тааралдана гээд тэдэнэр онсолон тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта фашис үзэлтэй хүнүүд Эвианда баталагдаһан хэлсээнүүдые огтолон буруушааһан байна. Сенаторнууд Монтальдо, де Шевиньи, Дюбуа, Брюинель болон бусад, хэлсээнүүдые буруушаажа үгэ хэлээ.

«Франци тээшэ шэглүүлэгдэһэн советскэ ракетнэ базанууд бэеэ даанхай Алжирта бии болгогдожо болохо» гэжэ Робер Брюинель шашаһан байна бшуу.

РНР-эй залуушуулай үдэр

БУХАРЕСТ, мартын 23. (ТАСС). Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитет «Румыниин Арадай Республикын залуушуулай үдэр» бии болгохо тогтоол абаа. Энэ һайндэр майн 2-то жэл бүхэндэ тэмдэглэгдэхэ юм.

«Скынтэйя» газетын мэдээсэһээр, залуушуулай коммунистическэ организациин Румынидэ бии болгогдоһонһоо хойшо 40 жэл гүйсэһэнэй ой мартын 19—20-до болохо. Энээнтэй дашарамдуулан тус шиидхэбэри абтаба.

«РНР-эй залуушуулай үдэрые» һайндэрлэхэтэй хамта залуушуулай коммунистическэ союзай ой тэмдэглэгдэхэ юм.

Уран зураашадай суглаан

Байгша оной мартын 22-то республикын уран зураашадай суглаан эхилээ. Тиихэдээ тус суглаанда хабаадагшад уран һайханай музей дотор эмхидхэгдэһэн выставкэтэй урид танилсаһан, республикын уран зураашад болон скульпторнуудай һүүлэй жэлнүүдтэ бүтээһэн зохёолнуудые хараһан байна. Хойто үдэрынь суглаан дээрэ БурАССР-эй уран зураашадай отделениин правлениин хүдэлмэри тухай элидхэл республикын габьяата уран зурааша нүхэр К. И. Сергеев, ревизионно комиссиин тоосоо нүхэр Г. А. Чикотеев хэһэн байна.

Удаань нүхэд Рудь Т. А., Казанский А. В., Баженов Г. И., Алтаев И. Х. (уран зураашад), Тумахани Г. Н. (БКНИИ-гэй научна хүдэлмэрилэгшэ), Данилов Л. С. (скульптор), Дамдинов Н. Г. (уран зохёолшо), нүхэр Цыренов (багшанарай институдһаа) болон бусад—хамта 15 хүн үгэ хэлээ.

Тэрэшэлэн КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Д. Д. Лубсанов суглаанда хабаадалсаа.

Үгэ хэлэлгэнэй һүүлээр Бурядай уран зураашадай отделениин правлени, ревизионно комисси һунгагдаба. (Дэлгэрэнгы мэдээсэл хойто номерто толилогдохо).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: суглаанай забһарлалгын үедэ.

С. Доржиевай фото.

Кузбасс—Улан-Удэ

ВЛКСМ-эй съездые ямар амжалтаар угтажа байнабибди гэһэн хөөрэлдөөн Заиграйн Хандагатайн леспромхозой комсомолшуудай дунда болоо. Съездын хүндэлэлдэ түсэбһөө гадуур барилгын модо эльгээхэ гэһэн дурадхал комсомолой комитедэй секретарь нүхэр Сумароков оруулһан байна. Энэ дурадхалыень комсомолшууд, залуушуулаар дэмжэгдээ. Тиигээд тэдэнэр нэгэ үдэрэй туршада 6 вагондо модо ашаһан байна. Комсомолшууд В. Никитин, В. Немеров, П. Лощанин, А. Ижовкин, Г. Бокова, А. Злобина, Г. Козлова, Е. Шестакова болон бусад илангаяа эршэтэйгээр ажаллаа. Вагонуудай хоёр таладань: «Бурядай АССР-эй Хандагатайн леспромхозой комсомолшууд, залуушуулһаа ВЛКСМ-эй XIV съездэдэ» гэжэ бэшээтэй. Эдэ 6 вагонуудынь тэрэ үдэртөө Кузбассай шахтануудта эльгээгдээ.

Гадна эндэхи комсомолшууд, залуушуул комсомолой нөөсэдэ 2500 түхэриг мүнгэ оруулаад байнхай.

М. Гатанов.

Тобшохоноор...

☆ **506-дахи** ДЭУ-гэй жолоошон Петр Морозов Нарһата-Романовка хоёрой хоорондохи харгы заһабарилгада хэрэглэгдэхэ хайр шулуу зөөхэдөө үндэр бүтээсэ туйлана. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргэжэ, Ярууна нютагтаа суутай болоһон, удаань аймагай хүндэлэлэй самбарта бэшүүлһэн юм.

В. БАЙБОРОДИН.

☆ **Һаяхан Закаменай эхэнэр** спортсменүүдэй дунда буудалгаар мүрысөөн үнгэргэгдөө. Уулзалгада хабаадалсаһан 20 команда соогоо Баянголой эхэнэрнүүдэй команда эрхимлээ. Енгорбойн найман жэлэй һургуулиин команда түрүү һуури эзэлбэ.

Мүрысөөндэ эрхимлэһэн команда, спортсменүүдтэ ДОСААФ-эй райкомой грамота, диплом барюулагдаа.

Ш. ШОЙДОРОВ.

☆ **Нэгэдэхи кварталда гүрэндэ** үндэгэ худалдаха түсэбөө уридшалан дүүргээ. Эндэхид мартын 10-най байдалаар түсэбһөө гадуур 73 мянган үндэгэ тушаагаа. Калининай, «Дружба», «Коммунизм», «Восход», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд түсэбтэ даалгабаряа үлүүлэн дүүргээ.

Закаменай «Красный Октябрь», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд, Мухаршэбэрэй «Путь Ленина», «Заганский», Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн байна.

К. ДИМОВ.

Үсэгэлдэрһөө...

Нарофоминск. Эндэ Россин Федерациин «Урожай» бүлгэмэй боксернууд үсэгэлдэрһөө өөр хоорондын болон командна түрүү һууриин түлөө мүрысэжэ эхилбэ.

Хүдөөгэй боксернуудай дунда эхилһэн энэ уулзалга түрүүшынхеэ үнгэргэгдэнэ. Тус мүрысөөндэ эрхимлэһэн боксер РСФСР-эй чемпион гэһэн лент, жетоноор шагнагдаха юм.

Манай республикын нэрэ хүндые хамгаалхын тула бэрхэ бэрхэ боксернууд ошонхой. Тэдэнэй дунда СССР-эй спортын мастер Бадма Жигмитов, нэгэдэхи разрядай боксернууд Владимир Николаев, Сергей Савельев, Иван Минеев, Василий Иванов, Баир Шагжин, Юрий Фролов, Геннадий Кравцов болон бусад бии.

Н. Иванов.

Онголо

Манай эндэ хушын үрэһэ тараагша гэжэ нэрэтэй шубуун бии юм. Бурядаараа Онголо гэжэ нэрлэгдэдэг. Тэрэ юундэ иимэ нэрэтэй болоо юм гэхэдэ, энэ шубуумнай эхэнхидээ һамараар хооллодог байха юм. Үбэлэй үедэ эдихэ һамараа модоной хүнды, нүхэн соо гү, али хүбхэ доро буладаг. Тиихэдээл һамараа эндэ тэндэ унагаажархидаг. Унаһан энэ һамар тэндээ нютагжажа, удаа тээнь ургажа эхилдэг. Онголо һамарһаа гадна ургамал, хорхой шумуулаар хооллодог. Тэрэ жэлдээ 7 дальбараа дэгжээдэг юм. Онголо хүнэй һамар суглуулжа ябахые обёороо һаа, хүнтэй ..урысэһэндэл һамараа дууһыень суглуулхые оролдодог юм гэжэ хэлсэдэг. Энэншье зүйтэй ха. Би нэгэтэ алтан намарай үедэ агнуури хэжэ ябаһаар, энэ шубуунтай һамар «буляалдаа» бэлэйб. Намайе һамар түүжэ ябахыем хараһан энэ шубуун үдэшын боро хараан болотор хушын һамар түүжэ мэдээ һэн.

Ан гүрөөлэй эбэрынь хаана ородог бэ?

Үргэн Бурят оронноймнай хада хабсагайда байрладаг буга, хандагай, гүрөөһэн намар болохотой зэргэ гоё һайхан эбэрээ унагаадаг ааб даа. Теэд эдэнэй унагааһан эбэр хайшаа үгы болодог юм гэжэ һонирхоо һаа иимэ: эхэнхидээ хатуу яһатай энэ эбэрые жэрхи, ойн хулганаанууд мэрэжэ һалгаадаг байха юм.

М. Бакутин,
биологиин эрдэмэй кандидат.

КИНО

Республикымнай ниислэл хотын «Прогресс», «Октябрь», Ленинэй орденто ПВЗ-гэй Культурын ордоной, «Эрдэм», «Луч», «Восток», «Селенга», «Байкал» кинотеатрнуудта, мяхаконсервын комбинадай, шэлэй заводой клубуудта март һарын һүүлшын арбаад хоногой туршада шэнэ шэнэ кинофильмнүүд харуулагдажа эхилбэ.

«Ленфильмын» киностудида зохёогдоһон **«Человек-Амфибия»** гэһэн үнгэтэ кино тэдэнэй нэгэниинь болоно. Фильмын рольдо «Трудное счастье» «Золотой эшелон», «Евгения-Гранде», «Хождение по мукам», «Вдали от Родины», «Последние залпы» гэһэн кинофильмнүүдтэ наадажа, харагшадта мэдээжэ болоһон Михаил Казаков Зуритын рольдо наадана. Журналист Ольсенын рольдо Москвагай Горькиин нэрэмжэтэ уран һайханай академическэ театрын артист Владлен Давыдов наадана. Тэрэ 1949 онһоо хойшо кинофильмнүүдтэ хабаадалсана. Мүн Анастасия Вертинская, Владимир Коренев гэгшэд энэ фильмдэ буулгагданхай.

«Девять дней одного года». Иимэ гаршагтай уран һайханай фильм дотор эрдэмтэ физигүүдэй мүнөө үеын—атомна институдай лаборатори, тэндэхи эрдэмтэдэй ажал тухай һонирхолтойгоор харуулагдана. Артистнууд А. Баталов, И. Смоктуновский, Т. Лаврова гэгшэд фильмын гол рольнуудта наадана.

...Эдир хүбүүн басаган хоёр нэгэ класста сугтаа һурадаг байгаа. Теэд бэе бэедээ дуратайбди гэжэ сэхэ хөөрэлдэдэггүй, харин бэшэг лэ бэшэлсэдэг һэн ха. Эдэнэрэй иигэлдэжэ ябаһыень мэдэһэн үетэн нүхэдынь, һургуули соо һурагшадай дунда инаг дуран бии болобо гэлдэхысэ шаг шууяа, мүрдэлгэ хэжэ эхилбэ. Залуу басаган иимэ мүрдэлгэ, эшхэбтэр асуудалнуудые тэсэжэ ядахадаа, бэедээ гар хүрэхөөр аа... кинодраматургну... шанский, Н. Руд... сер Ю. Райзман... **ли это любовь?»** повестьдо сценар... жо, экран дэ... «Мосфильмын» зохёогдоһон үрг... тус фильмын гол... до ВТИК-ын с... на Прохоренко...

Мүн Горькиин киностудида зохё... **сять тысяч малы...** риин **«Ружья и г...** дай «Тяньма» г... киностудиин **пионерский отря...** нофильмнүүд эдэ... харуулагдажа э...

«Дело верное, ное», «Кукуруза... «Ценный кормо... рат», «Михаил Д... димир Капралов... ного колхоза» ажахын темэдэ... һан фильмнүүд х... Энээнһээ гадна... һурагшадай хаба... тын үедэ һони... фильмнүүд хару...

Саг уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулахан̄аар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 12—14 градус хүйтэн, үдэртөө 0—2 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Мартын 26—27-ной үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Һүниндөө 19—24, үдэртөө 1—6 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

СЭДЬХЭЛ ХҮДЭЛГЭ... ҺОНИНШЬЕ

Залуу хүн зориһон...

Даруухан зантай Дуся Ткачевае совхозой хүдэлмэришэдэй дунда обёорхоншье тиимэ бэлэн бэшэ юм. Залуу энэ басагамнай юрын лэ тушаалтандал адли ажахыгаа хүгжөөлсэхэл гэжэ хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ ябадаг байха.

Нэгэтэ Дуся үетэн нүхэдөөрөө Бичурын совхозой гурбадахи отделениин фермэдэ үбһэ тэжээл шэрэлсэбэ ха. Үдын үе һэн. Нарай тугалнуудые хаража хөөршөөһэн, һайхашааһан Дуся басаган тэдэнээ ээлжээ ээлжээгээр эльбэжэ, эрхэлүүлжэ оробо хаш. Энэ үедэ тус фермые даагша У. К. Савельев Дусиин иигэжэ ябахые хараад:

— Дуся, шинии тугалшан болоо һааш яаха юм?—гэжэ тэрэ дороо асуужархиба.

— Бү мэдэе. Шадаха хүн гүб?»—гээд Дуся харюугаа оложо ядан дуугарба.

— Шадахал байхаш. Абаһаар хүшэр хүндэшье ушарнууд дайралдаха байха. Ушар ёһо мэдэхэ зонһоо һуража абана бээзэш. Хамһалсахал байхабди,—гэжэ байгаад нүхэр Савельев үгэ хүүр хэлүүлбэгүй.

Тиигэжэ залуу басаган юугээшье мэдэнгүй ябаһаар тугалшан болошоо һэн. Анха даажа абаһан тугалнуудынь тэнхээ тамираар һула, харахадашье хайратай байба. Дуся түрүүшын үдэрһөө эдэнээ һайнаар эдеэлүүлхэ зорилго урдаа табяад, үдэр... һэ тэжээлые саг... дулаан уһаар уһ... байгаа. Энээнэй... гаар муу тугал... лэн һү уулгаха... бижа, совхозой... шэдэй зүгһөө зүб... байна. Ажалдаа... сиин оролдолгын... һара шахуу аду... галнуудынь һэргэ... тай боложо, шэг... жэ эхилээ һэн. ... басаган тэдэнэй... рые сүүдхэдээ 45... маар нэмээнэ. «З... риһондоо» гэдэгт... һанаатай залуу... оролдолгын аша... 40 гаран тугал... нүүрээ нэмэжэ... һайшаалтай.

Улаан-Удэ харуулна

Му... теле... пр...
18.00 ... скинн ... гэһэн ...
рюулагдаһан дамжу... Мультфильмнүүдэй ... 19.20 — Берлинэй ... фильм-концерт. 1... очерк. 20.00 — ... гэжэ уран һайханай ... — Мартын 26-най ...

Мэхэшэ Мэргэй, Гохошо Гомбо

(Үнэн болоһон ушар)

Нэгэтэ залхуу зайран Мэхэшэ Мэргэй гэдэг үзэмэршэн холые зорин, Худайн голдо ороод ябаһаар Гохошо Гомбо нүхэртэйгөө уулзашаба.

Тэрэ хоёр хуурмаг үгэ холбожо, ямар арга мэхээр халтад гэһэн хүнэй хармаан һуулиха тухайда хөөрэлдөө хэбэд ха.

«Холын хари нютагһаа яаха аргагүй ехэ үзэмэршэ бөө манай нютагта морилбол. Захын бөөдэ заалгажа абыт, үзүүрэй үзэмэршэдэ үзүүлжэ гарыт» гэһэн тунхаг хүн зоной дунда Гохошо Гомбо тарааба.

Мэхэшэ Мэргэй тэрэ нютагай хүн зоной һуудал байдал, гэр бүлэ, нохой шубуунһаань эхилээд хуу дууһан Гохошо Гомбоһоо мэдэжэ абаба ха.

— Зай, иигэд гээд хүн зон хүлөө наашань табихал байха. Хэрбээ ши миниигээ нюуса тэмдэгые ойлгомторгүй, барани худхажа хуймажархёол һаа, тэрэ дороо бидэ хоёр балшыса баригдаад, һалаабди гэжэ мэдэ. Энээн тухайгаа ехэ наринаар бодохо хэрэгтэй бшуу!—гээд нүхэрөө туршан, үлэ мэдэгээр долёобор хургаа өөдэнь годигод гүүлээд,— һанана гүш?—гэбэ, Гохошо Гомбо.

Мэхэшэ Мэргэй миһэд гээд, хаартаяа стол дээрэ дэлгэн харaад:

— Ай даа, ехэхэн баршадтай айл байна гээшэт. Гэр бүлэ соогоо үхибүүдээр дүрбэн гү, али... Байза; гунатай[1] хүбүүнтнай пол дээгүүрээн мүлхижэ ябана. Үгы, тэрэ хүбүүнэйтнай нюрганиин гажаһан янзатай...

— Һа,—һаа—һаа... Хүрөө, хүрөө! Шадахал байнаш, хүйхэрни!—гээд, Гохошо Гомбо баярлаһандаа нүхэрэйнгөө ээм-мүр дээрэнь томохон нюдаргаяа «пас» байтар табяадхина.

— Шүүрэһэнээ алдахагүй, хазаһанаа табихагүй хаб гэжэ һанагшаб.— гээд Мэхэшэ Мэргэй мэхэтэйхэнээр хараадхина.

— Найданам! — гээд, Гохошо Гомбо бодолгото болон байһаар,—зоноо һүрдүүлхэ барихаяа өөрөө мэдэнэ бээзэш даа!—гэбэ.

—Һаа-һа-һа... Аашалхынгаа тухайда амбан ноён байхаб даа!—гэжэ эльгэ хатан һууна.

Үдэшын боро хараа таһаржа, бүүдэгэр бүрэнхы болобо. Мэхэшэ Мэргэйн бууһан гэртэ нэгэшье хүн хүлөө табибагүй. «Яагаа жэгтэй юм! Хорон хооһоор бусаха болоо һаа...—гээд Мэхэшэ Мэргэй һанаанда абтан байһаар, тэсэжэ ядаһандаа бүһэгүй һэлдэнгээр, оймһогүй холхиндогоор газаа гараад шагнана.

Газаашье аг хулха, абяа шэмээгүй. Нохойнуудай ганса нэгээрээ эндэ-тэндэ «һүб-һаб» гэлдэхэнь дуулдана. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн тэрэнэй шэхэнэйнь бүтэгые шэм байса шэмхэнэ. Мэхэшэ Мэргэй даараһанаашье мэдэхээ болёод, зөөри суглуулха гэһэн гансал бодолдо баригдана.

Шаргын хахинаан үбэлэй һүниин сууряанда холоһоо дуулдаба. Тэрэ үеэр саһата харгыгаар хүнүүдэй «шор-шор» гэшхэлхэ абяан дүтэлнэ.

«Хайшаа зориһон хүнүүд ааб?»—гэжэ мэдэхын тулада Мэхэшэ Мэргэй хулгайшан ёһоор сарай—һарабша уруу шэб гэжэ ороходонь тэрэниие һүниин харанхы хабхаглан абаба.

Уданшьегүй хоёр хүн «гүбэр-гүбэр» гэлдэһээр сэхэ ерэжэ, харанхы сарай-һарабша уруу шэглэн ороод, инаг дуран тухайда шэбэнэлдэн һагад хөөрэлдэжэ эхилбэд ха.

Мэхэшэ Мэргэй амяашье татахаа болёод, тэдээн тээшэ шэхээ табяад, «шэхэнэй шэмэг, тангалайн хужар» болгон, нэгэшье үгэ газарта унагаан-дуһаангүй абарга загаһан шэнгеэр үрэбхихэ гэжэ зэһэбэ ха.

Мүнөө хоёр залуушуул хөөрэлдэн гэхэдээ, инаг дуранайнгаа тухайда хэлсэхэ зуураа, хурим түрэ хэхэһээ эхилээд хөөрэлдэшэбэ ха.

Мэхэшэ Мэргэйдэ тэрэл хэрэгтэй байгаа ха юм. Мүнөө хоёр инагуудай хамаг нюусыень дууһан шабхажа абаха зуураа:

— Одоо даа, жараахайнуудни һүүлнүүдээ шарбан, аагтай хахуулидамни торожо эхилбэлтайт! Томохонуудынь хаанахана байна ааб!—гээд тэрэ хоёртоо мэдүүлэнгүй, һүниин харанхыда һүүдэр шэнги һүүдэгэд гээд, үгы болошобо.

***

Мүнөө залуу басаган хүбүүн хоёрой гэртэ орон гэхэдэнь, арса гангын хуншуу үнэр гутана. Мэхэшэ Мэргэй бөөгэй маяг үзүүлжэ, малгайнгаа орой дээрэ залаа зандар зүүхэй, баруун бандаб дээрэ заби тодхоод, доошоо харанхай дуугай һууба. Урдань шэрэм дээрэ арса ганга шатажа, утаа бушхана.

— Бидэ хоёр танда бэлэг харуулхаяа ерээ һэмди. Манай гуйлтые хангажа үгыт!— гээд, залуу хүбүүн хармаанаа һуулин хориной түхэреэн[1]) табан түхэриг хабсаралдуулан, стол дээрэ табиба.

Мэхэшэ Мэргэйн нюдэдынь суранзанда татуулһан шэнги, ээлүүдгүй мүнгэн тээшэ харана. «Зэ даа, иигэд гээд, табанайхид стол дээрэмни мухарижа эхилбэлтэй»—гэжэ һэмээхэн досоогоо баясаад:

— Зай, та хоёр залуушуул! Юунэй тухайда үзэл үзүүлхэ һанаатайбта?

— Нэгэмнай хадамай басага заалгажа абаха һанаатай, нүгөөдэмнай баһа...— гээд, залуу хүбүүн басаган тээшэ хараадхина. Басаганай шэг шарайнь шад улаан болоод, доошоо хаража, пулаадайнгаа үзүүрые гараараа шэншэлэн һууба.

— Зай, зай, тон ойлгосотой!—гээд, Мэхэшэ Мэргэй һуурияа заһан, шэрэ тортог болоһон хуушан колодо хаартаа гаргажа тэрэнээ тар-пяр һагшасагаагаад, амандаа барижа гүбэнэнэ, шэбэнэнэ.

Тэрэнэй һүүлээр хаартаяа стол дээрэ дэлгэжэ харамсаараа, араа шүдөө хабираад, нюдөө «ялабсалаб» гүүлэн, дүтэхэн һууһан залуу хүбүүнэй баруун хасартань шанга гэгшээр альга буулгажархиба.

Гэнэн һууһан залуу хүбүүн тэрэ дороо төөрсэглэн мухаришаба.

— Ай, зайлуул! Та...—гээд, залуу басаган айһандаа хүл дээрээ бодоодхино.

— Хара хамшагууд! Намайе туршахаяа ерэбэлтайт!—гэжэ Мэхэшэ Мэргэй гани галзуу болошобо. Мүнөө залуу хүбүүн араа шүдөө хаха зуубашье бэеэ бяраад:

— Бөө найжа, би танай урда ямар зэмэ зонхо хэбэ гээшэбиб? Та, юундэ...

— Һэ! Зэмэ зонхогүйб гэхэ аалши! Энэшни үшөө багадаа. Хаанаһаа ябаһан туршуул байбаш? Али зүгһөө табигдаһан тагнуул гээшэбши? Аа?!

— Би туршахаяа ябаа бэшэ...

— Туршаагүй яагаабши? Энэ эреэн хаарта дээрэ эли тодоор хэлэгдэжэ байнал. Юун гэхэбши, залуу хүбүүн!

— Үгы, та...

— Зай, яахаб даа. Залуу тооһон дундаа ябана гээшэт. Хэншье залуу ябаад үзэһэн юм. Тэрэ бараг юм бээзэ,—гэжэ Мэхэшэ Мэргэй номгорһон янза үзүүлээд, баһа хаартаяа нээжэ хараад,—залуу хүбүүн, шинии хайрата хүбита болохо, хадамайшни басаган холо бэшэ хормойдохоношни байна бшуу!—гээд хүбүүнэй урдаһаань хараха зуураа:

— Үгы, зэргэлээд һуугша та хоёрни толгойгоо холбохын тухайда үни удаанай үгэ-хүүрээ абалсаһан байна бэшэ аалта? А? Һа-һа-һа... Али хаарта буруу заажа байна гү?

— Зүб даа!—гээд, залуу хүбүүн басаган тээшээ хараадхина.

— Мүн даа, мүн! Хоёр инагууд харагтылши, шарбуунын барлаг хатан хоёр зэргэлээд унашаба. Зургаата харгы зам... юһэтэ хэлэн... Зол төөреэгүй харгы зам сохом заажа байна. Зай, гэртээ ошоһоор хурим түрэеэ түхеэрхэл болоолта даа. Иигээд дүүрээ!—гээд, Мэхэшэ Мэргэй тэрэ хоёройнгоо нюуса хөөрэлдөөе хуу дууһан хэлэһэнэй удаа хаартаяа хамажа абаад, хаагаадхина.

***

«Өөрөө байлсаһан шэнги хүнэй байдал һуудалһаа эхилээд, бариһан табиһаар, соо шобто хараха яаһаншье эди шэдитэй бэрхэ бөө үзэмэршэ гээщэб»—гэжэ һанаһан тэрэ хоёр залуушуул хүн зоной дунда тунхаг тарааба.

Тэрээнһээ хойшо хүн зоной хүл хүдэлөөн боложо, Гохошо Гомбын гэрэй хахинадаг үүдэн таһалдангүй нээрэдэг, хаарадаг бололой.

Өөдөө үндэр, эрмэгээшээ бүдүүн бэетэй Алигсаaха гэдэг хүн зоной дундуур хаха зуран урагшаа дүүлижэ ороод, бөөгэй урда зогсохотойгоо сасуу:

— Холын хари нютагһаа заарин ехэ бөө манай иишэ морилбо гэһэн һураг суу дуулаад ерэбэ гээшэб. Минии гэр бүлэһөө бэлэг хаража хайрлыт, — гээд арбан түхэриг альган дээрээ тогтоон барижа зогсобо.

«Алта зөөреэр ашагүй хүн гээшэнь энэ байбалтай!» — гэжэ һанабашье, ээлүүдгүй Гохошо Гомбо тээшэ хулгай нюдөөрөөл хулдиран хараад абана. Тэрэнь хэлсээтэ ёһоороол зоной ара талаһаа үлэ мэдэг эрхы хургаа өөдэнь годигол гүүлэбэ.

«А-һаа! Томохон сурхайнууд губшууртамни орожо эхилбэ хат», гэжэ Мэхэшэ Мэргэй досоогоо «түс» гүүлэбэ.

— Зэ, яахаб даа. Танда туһа болгон хаража үзэел даа! — гээд, арбан түхэригыень амандаа барижа, шэбэр-гүбэр шэбшэгшэ болоод, тэрэнээ үни удаан шэртэн харана. Тархияа һэжэрээд, араа шүдөө хахинаса хабирна.

— Хараһан үзэһэнөө хэлэжэ хайрлагты! — гэжэ мүнөө хүн айшоод, хоёр хүлөө урилангүй, хоёр нюдөө сабшалангүй зогсоно. «Эди шэдитэ ехэ бөө юу хэлэгшэ ааб», гэжэ тэндэ байгша хүнүүд зэһэшоод байба.

Мэхэшэ Мэргэй мүнгэ руу хараһан зандаа һууһаар:

— Ай, зайлуул! — гээд, мүнөө хүн тээшэ сэхэ хараба. Тэрэнь юугээ хэлэгшэ ааб гэжэ айһандаа, дэгэлэйнь хормой һалганажа байба.

— Баршадта баригдаһан айл бүлэ байнат! Гэртэтнай танһаа дүүмгэ болохо гү даа, залуушаг хүн үлбэр үбшэндэ дарагдажа, орондоо орошоһон байна. Үни удаанай үбшэрхөө гү даа?— гээд, мүнөөхи хүн тээшэ хараадхина.

—Тиимэ даа, үнихэнэй...

— Досоогоо хэнээтэй, эльгэ бөөрөөрөөн баригдаһан хүн байна. Гэрэйтнай зүүн хаяада улаан шэрэтэй гэхэ гү, даа үхэг бараан байна янзатай. Тиимэ юумэ танайда бии гү?

— Бии даа.

— Мүн даа, мүн! Арбан түхэриг дээрэ эли тодоор гэрэлтэн байнал. Тэрэ үхэг—бараандатнай ада шүдхэр шэнгээд, дүү хүбүүндэтнай муу юумэ хэжэ ами һүлдыень абаашахаар байна. Тэрээнһээ боложо, дүү хүбүүнтнай үбшэндэ дарагдаа байна.

— Абарал буулгажа хайрлыт, бөө найжа!

— Абарал гү?—гэжэ дуугараад, Мэхэшэ Мэргэй бодолгото болон һууһаар,—зай гаргуулжа, тэрэ ада «шүдхэрнүүдые үзүүрэй бөөдэ үлдүүлхэ, намнуулха хэрэгтэй. Тиигээд, тэрэ үхэг-бараагаа галдажархиха болоно.

— Танай зарлигаар тиигэхэ болоол даа.

— Хэрбээ дүү хүбүүнэйнгээ ами һүлдые абархам гэжэ һанаал һаа, алта зөөри гамнаха хэрэггүй.

— Амиды ябахал хадань алта зөөри олдоно бээзэ,— гэбэ мүнөө хүн.

— Тиимэ даа, зүб!— гээд, баһа алтан тээшэ хараад һууна.

— Бөө найжа, та мэдэхэ шадахаараан манайда морилжо, туһа хүргэхыетнай гуйнам!

— Болохошье байгаа. Теэд битнай нютагһаан гараһаар үни удаан болошобоб. Яаралтайгаар бусаха болоо гээшэб,— гэжэ Мэргэй мэхэеэ гарган, мүнгэ бэлэгээ дээшэнь болгуулхын тулада тумархажа эхилбэ.

— Үгы даа, минии дүү хүбүүе абараал һаа, та абарха байнат! Эриһэн соотнай хоёр хүл дээрээ байхалди. Амалһан юумыетнай дүүрэн хангажа шадахал байхабди,—гэбэ.

— Зай, яахаб даа! Хүнэй эшээд айгаад байхада, юугээшье орхижо ошохол болоо бээзэб даа,—гээд, «энээнэй хүндүүлхэй дээрэһээнь одоошье оложо гэшхэбэлтайб. Хамарһаань дүрлөөд, хайшаншье абаашаха минии дуран дээрэ болоо»,—гэжэ бодоод, маһалзан һууба.

«Үнэхөөрөөшье эди шэдитэ бөө байна даа! Энэ хүнэй һуудал байдалһаань эхилээд, эрьюулээдшье таби, урбуулаадшье таби—тон зүб лэ хэлэбэ»,—гэжэ хүн зон доро дороо бодоод, этигэжэ эхилбэ ха. Табанай, арбанай саарһан солхообууд ниидэн, Мэхэшэ Мэргэйн хормой, хото руу орожол, орожол байна.

***

Мэхэшэ Мэргэй улаан, зээрдэ болотороо архи залгинхай, залаа зандар зүүгдэһэн хоёр хуһан һорьбо тулгуур тулаад, гэр соогуур гүйнэ, харайна. Бөөлэнэ, дуулана. Аашалха гээшэнь аргагүй, һорьбо-тулгуураараа хана хаяа тоншосогоон байтараа, гэрэй зүүн хаяада байһан үхэг-бараан доогуур хонгиргоно, янгиргана.

Гурилтай холигдоһон буугай дари-шорой амһарта соо хүүлээд, тэрэнээ үхэг—бараан дотор табихатайгаа сасуу, гал аһаажархихатайнь хамта, буугай дари «пүс» гэһэн абяа гараад, улаа бутаршана. Гэр соо дариин утаан һуунагтажа, юушье харахаар бэшэ болошобо. Мэхэшэ Мэргэйн үхэг-бараан соо хаажархиһан томо бэетэй миисгэй гүйжэ гарашалай.

— Һэй-е! Баринт, тодыт! Адашүдхэрнүүд үхэг-бараан сооһоо гүйжэ гарабал. Тэр... тэрэ ябана!—гээд, Мэхэшэ Мэргэй һорьботулгуураараа энэ тэрэ хаяа хана хадхасагаана. Тэндэ байгша хүнүүд айһандаа, хаана яана орожо ядан байбад ха.

— А-һаа! Эгээл ехэ шүдхэрынь һорьбо-тулгууртамни оногдожо, улаан һухай болоод, шуһа нюдөө адхаһаар газаа тээшээ дүүлибэл, хара золигууд! Үхэг-бараагаа газаа гаргагты,—гэжэ захирба. Хоёр залуу хүбүүд улаабхин дүрэжэ байһан үхэг-бараа газаа гаргаба.

— Һа-һа-һа... Тэдэ ада-шүдхэрнүүд мэдээгээ табиһандаа, гараха нүхөө оложо ядан байбал. Одоо даа, бусалтагүйгөөр тама тээшэ талиибад!— гээд Мэхэшэ Мэргэй хүлһөө аршасагаан байха зуураа:—хэрэг саһал, зай гаргалгамнай иигээд дүүрэһэн дээрэ тоологдобо.—гээд баруун һуудал дээрээ лаб һуужа гуринха шоно шэнги толгойгоо согнойлгон, гэрэй эзэн тээшэ хёлогороор хараадхина.

— Аа, зүб даа!—гээд, хайрсаг сооһоо хорин табан түхэриг ходо татажа абаад,—бөө найжа, гарай бэлэг болгон баринам!—гэбэ.

Битнай яаража һуунаб. Морин бэлэн гү?

— Бэлэн даа, бэлэн! Халюун шаргал сэргэдэ уяатай байна.

— Тиихэдээ һайн! Байза, мориной монсог[1] гэжэ байдаг бэлэй. Тэрэнээ бү мартаарайгты.

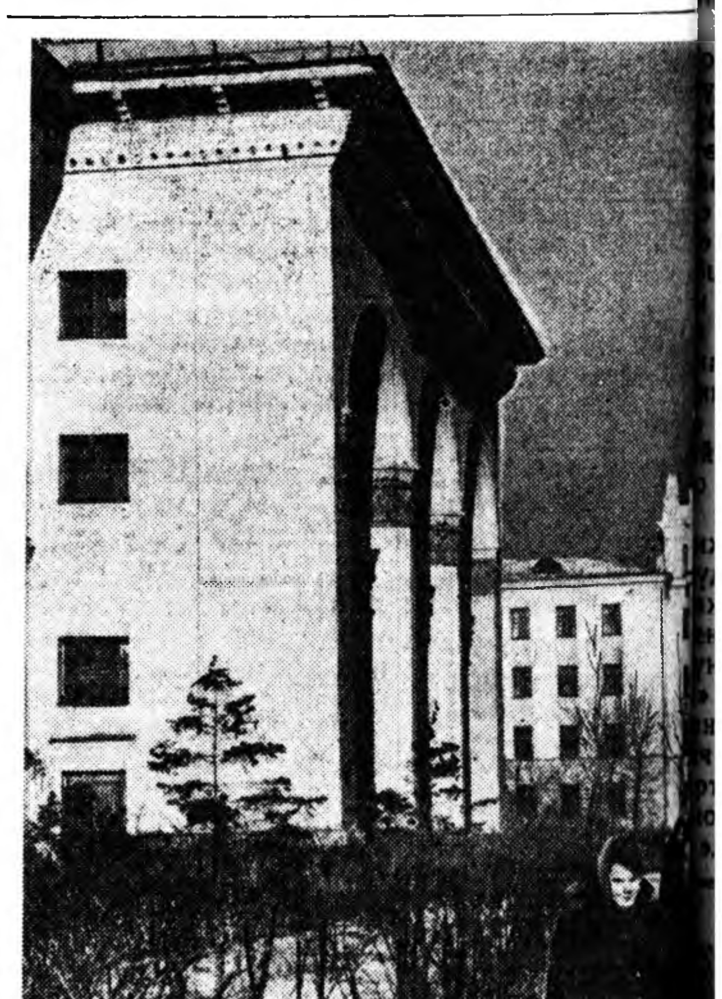
— Аа, хэлэбэшье зүбтэй!—гээд, гэрэй эзэн арбан түхэриг ооһорлоод, моринойнь хүзүүндэ зүүжэ үгэхэ зуураа: «Яагаашье ёло шэнги садаха дэбтэхэгүй хомхой бөө гээшэб» гэжэ гэрэй эзэн зэбүүрхэбэ.

— Ороһон газартамни олон үдхэн боложо байг! Гараһан газарһаамни гай-тодхор зайлажа байг!—гээд Мэхэшэ Мэргэй морилжо, халюун шаргал моринд һуугаад, улаан тооһо бушхуулан хараа далда орошобо.

А. ШАДАЕВ.

1). Гунатай-гурбатай

1). Хориной түхэреэн...

ЛЕНИНЭЙ ҮЙЛСЭДЭ...

Ф. Сорокиной фотоэтюд.

Ред... Ц. Ц...

Манай адрес, телеф...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленин... **ФОНЫ РЕДАКЦИИ:** редактора — 46-32. зам. р... 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партийн... пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и совет... тельства — 47-59, промышленности и транспорта... — 35-14, культуры — 34-05, писем и рабселько... отдел переводов и корректорская — 35-95, бухгал... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ... Бурятской АССР.

Н00631. За...